

Slovenski 4 čebelar

YU-ISSN-0350-46907
Letnik XCVI – Leto 1994

LETO 1873 – PRIČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

Slovenski čebelar

Št. 4

1. april

letnik 96

VSEBINA

Janez Mihelič: Sedemnajsti republiški čebelarški seminar, tokrat o tujih izkušnjah, paši in čebelarški opremi 97
Milan Meglič: Čebelarjeva opravila v aprilu 102

BOLEZNI ČEBEL

Jože Šnajder: Kako po novem proti hudi gnilobi 106
Janez Jelenc: Uporabljajmo preizkušene načine 109
Stane Sajevec: Izločanje voska pri različnih vrstah čebel 110

ZGODOVINA SLOVENSKEGA ČEBELARSTVA

Jože Rihar: Ob 220. obletnici smrti Antona Janše 111

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Milan Runtas: Poročilo o uresničitvi letnega delovnega načrta Zveze čebelarških društev Slovenije za leto 1993 112

V SPOMIN

OBVESTILA

ZČDS: Čebelarški izlet v Nemčijo 119
Vabilo na 43. letno skupščino Zveze čebelarških društev Slovenije 120
ZČDS in KIS: Informacije o čebeljih pašah na avtomatskem telefonskem odzivniku 120
Prijave za XVII. srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev, ki bo 23. aprila 1994 v Sevnici v osnovni šoli Savo Kladnik 120
Poverjeniki za pasišča 121

REKLAME

MALI OGLASI

Kje lahko kupite embalažo za med 127

CONTENTS

Janez Mihelič: XVII. republican Beekeepers seminary about strange experiences, honey crops and equipment 97
Milan Meglič: Beekeepers occupations in April 102

BEE DISEASES

Jože Šnajder: A new way oppression AFB 106
Janez Jelenc: Let us use a tested method 109
Stane Sajevec: Production of wax by different bee species 110

HISTORY OF SLOVENE BEEKEEPERS

Jože Rihar: 220 years anniversary death of Anton Janša 111

FROM THE SOCIETY LIFE

Milan Runtas: Report about realization of year working plan in 1993 of Slovene Beekeeping organization 112

OBITUARIES

ZČDS: Information about excursion for the beekeepers in Germany 119
Invitation to the 43th regular annual assembly of Slovene Beekeeping organization, which will be 9. april 1994 120
Information of honey crops will start 15. april 120
National Meeting and Contest of young beekeepers will be 23. of april 1994 in gremery school Savo Kladnik in Sevnica 120
Honeybees plant resources 121

SMALL ADVERTISEMENTS

NEWS

INFORMATIONS

Slika na naslovni strani:

Okrogla miza na republiškem posvetovanju v Polju o čebelarški opremi. Foto: Janez Mihelič

Čebelarški seminar je odprl predsednik Zveze Marjan Skok

SEDEMNAJSTI REPUBLIŠKI ČEBELARSKI SEMINAR, TOKRAT O TUJIH IZKUŠNJAH, PAŠI IN ČEBELARSKI OPREMI

prof. JANEZ MIHELIC

Kakor vsako leto pozimi je tudi letos Zveza čebelarških društev Slovenije pripravila že tradicionalno strokovno srečanje slovenskih čebelarjev. Tokratno, sedemnajsto po vrsti, je bilo v prostorih osnovne šole Polje pri Ljubljani, pri pripravi srečanja pa so Zvezi pomagali domači čebelarji ČD Polje. Letos je bilo na seminarju nekaj novosti, ki so prispevale k dvigu strokovnosti in večji zanimivosti seminarja. Omenimo sodelovanje tujega strokovnjaka, dr. Starka iz Švedske, sicer Slovenca po rodu, izdajo zbornika referatov – izdali smo ga po nekajletnem premoru – in nenazadnje razširjeno čebelarško razstavo, ki smo ji namenili celotno drugo nadstropje šole.

Vse te novosti so seveda prispevale k večjemu obisku čebelarjev. Sodimo, da se je seminarja udeležilo približno štiristo čebelarjev iz vseh krajev Slovenije. Poleg čebelarjev se je seminarja tokrat udeležilo tudi nekaj pomembnih gostov, med njimi predsednik Slovenske ljudske stranke Marjan Podobnik, predstavnik ministrstva za

kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Viktor Krek, direktor Medexa iz Ljubljane Aleš Mižigoj, predstavnici veterinarske fakultete iz Ljubljane V. Jenčič in M. Vidmar, predsednik in tajnik Čebelarške zveze Slovaške inž. Bažany in inž. Kandrik ter starosta slovenskih čebelarjev prof. Edi Senegačnik.

Čebelarjem je spregovoril tudi Marjan Podobnik, predsednik Slovenske ljudske stranke

Predsednik Skok izroča inž. Viktorju Kreku odlikovanje Zveze za njegovo delo v korist čebelarstva

Seminar je odprl predsednik ZČDS Marjan Skok in v kratkem nagovoru pozdravil vse navzoče čebelarje in še posebej goste. Predavateljem, še posebno dr. Starku, se je zahvalil za sodelovanje na seminarju. Nato je spregovoril Marjan Podobnik in dejal, da je zelo presenečen nad številnimi udeleženci seminarja, saj ni pričakoval, da imamo slovenski čebelarji tako številno in močno organizacijo. Po njegovem mnenju smo čebelarji premalo politično aktivni, saj nas v delu strank ni čutiti, zato se naši problemi tudi zelo počasi rešujejo. Ker je čebelarstvo del kmetijstva, je po njegovem povsem naravno, da rešujemo svoje probleme v okviru SLS, saj ta stranka zastopa predvsem interese slovenskega kmetijstva. Na pobudo nekaterih članov-čebelarjev v okviru SLS že pripravljajo ustanovitev sekcije za čebelarstvo. Obljubil je vso pomoč

pri reševanju problemov čebelarjev in pozval vodstvo ZČDS, naj se z vodstvom stranke čimprej pogovori o prihodnjem sodelovanju in reševanju problemov slovenskega čebelarstva. Za to dejavnost bi bilo nedvomno koristno, da bi vodstvo ZČDS izrabilo ponujeno sodelovanje, saj je to lahko le v korist reševanja nakopičenih problemov. Izrazil je tudi željo, da bi ga čebelarske organizacije in čebelarji po telefonu obveščali o vseh problemih, in jim obljubil, da jim bo pomagal, seveda, kolikor bo v njegovi moči. Gotovo je to vredno hvale, saj je Marjan Podobnik kot predsednik neke stranke prvi javno izjavil, da je slovenskim čebelarjem pripravljen pomagati pri reševanju njihovih problemov. Nato je spregovoril še predsednik slovaških čebelarjev inž. Vit Bažany. Slovensko in slovaško čebelarsko organizacijo veže že tradicionalno sodelovanje, v zadnjem času pa smo ga znova obnovili. Poudaril je, da lahko organizaciji v prihodnje izmenjujeta

V znak dobrodošlice je dobil od g. Krvina lectovo srce tudi predsednik čebelarske zveze Slovaške inž. Vit Bažany.

Dr. Josef Stark iz Švedske je imel zelo zanimiv referat o izkušnjah in načinu dela švedskih čebelarjev.

Prof. Senegačnik in predsednik Skok v razgovoru s kitajskim gostom bivšim veleposlanikom Kitajske, ki je velik ljubitelj čebelarstva.

zlasti strokovne dosežke, sodelovanje pa lahko razširita tudi na druga področja.

Ob tej priložnosti je slovenskim čebelarjem predlagal, naj organizirajo strokovno čebelarsko ekskurzijo na Slovaško, in našo organizacijo povabil, naj se vključi v nastajajočo čebelarsko organizacijo podonavskih držav, imenovano Apislavija, s sedežem v Bratislavi.

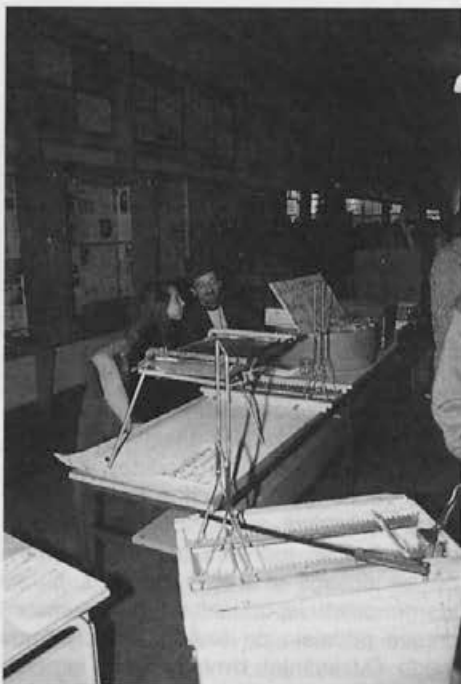
Sledila je slovesnost, ki bi morala biti že v okviru skupščine ZČDS, vendar je zaradi zadržanosti predstavnika ministrstva za kmetijstvo inž. Viktorja Kreka nismo mogli pripraviti. Predsednik Skok je namreč g. Kreku izročil odličje Anton Janša prve stopnje, s katerim ga je ZČDS odlikovala za njegovo dosedanje delo na ministrstvu in za vključevanje čebelarstva v sistem kmetijstva, iz katerega je bilo precej časa izrinjeno. To je tudi vzrok, da čebelarstvo še danes ni povsem enakopravno vključeno v kmetijstvo. Inž. Krek se je zahvalil za visoko priznanje ZČDS in nato opisal težave, s katerimi se tudi sam srečuje pri svojem delu. Predvsem je ugotovil, da se name-rava tudi v prihodnje prizadevati za izboljšanje razmer v čebelarstvu, saj so se v zadnjem času pokazale nove težave, ki jih doslej še ni bilo ali niso bile tako žgoče. Omenil je predvsem uvoz medu brez posebnih dajatev, nerešen status velikih čebelarjev, cenejši sladkor itd.

Nato se je začel strokovni del seminarja. Najprej je v zelo zanimivem referatu o

švedskem čebelarstvu in možnostih za razvoj te dejavnosti govoril naš rojak iz Metlike dr. J. Stark, ki se je šolal v mestu Upsala na Švedskem, zdaj pa živi in dela na tamkajšnji univerzi za agronomijo, in sicer na oddelku za čebelarstvo. Zelo podrobno je opisal razmere, v katerih čebelarijo švedski čebelarji. Majhna Slovenija se skoraj ne more primerjati s švedskimi prostranstvi in pašami. Zanimivo za naše čebelarje je, kako uspejo švedski čebelarji izrabiti zelo kratko pašno sezono, saj le-ta na primer na severu Švedske traja le dobra dva tedna. Zanimivo pa je, da se možnosti čebelarjenja zelo slabšajo na jugu Švedske, kjer se je v zadnjih desetletjih povečevala uporaba kemičnih sredstev v kmetijstvu, vedno večje površine pa so namenjene intenzivni kmetijski pridelavi. Najboljše donose, tudi več kot sto kilogramov, pa so dosegli v srednji Švedski. Če je vreme poleti lepo, lahko tudi na severu države pridelajo do šestdeset kilogramov medu. O izkušnjah v minulem letu in nekaterih znanstvenih ugotovitvah glede napredovanja čebelje paše v gozdu sta nato poročala dr. Janez Poklukar in Pavle Zdešar. Prvi poročevalec je navzoče seznanil tudi s prizadevanji KIS, da bi izrabo gozdne paše pri nas strokovno utemeljili z ustreznim pravilnikom, ki bi temeljil na znanstvenih ugotovitvah o zmogljivosti pasišč. Tako bi lahko smotno izrabili čebeljo pašo in ne bi prihajalo do nejasnosti, kot se je to

Prekmurski čebelarji pred prikolico g. Šušteršiča iz Medvod.

*Izdelki iz lecta zopet postajajo zelo zanimivi. Razstavo je pripravila izdelovalka lectov g. Krvi-
na.*

dogajalo doslej. Slovenija je majhna dežela z omejenimi in ne pretirano bogatimi čebeljimi pašami, poleg tega je vedno več površin namenjenih za intenzivno kmetijsko uporabo, tako da so možnosti za čebelarstvo slabe. Zato bomo morali v prihodnje smotno in čim bolj urediti izrabo gozdnih paš, saj bodo te podlaga za obstoj in napredek našega čebelarstva. To so dejstva in z njimi se morajo sprizniti tudi tisti, ki bi želeli paše izkoriščati tako, kot so jih nekoč.

Pavle Zdešar je nato zaradi pomanjkanja časa na kratko poročal o delu opazovalne službe, o izkušnjah in težavah v letu 1993 (obširneje je to opisano v zborniku referatov) ter prikazal zelo zanimive diapozitive o povzročiteljih gozdnega medenja. Posnela sta jih skupaj z našim znanim poznavalcem paš in fotografom inž. Frančkom Šivicem.

Po vsakem predavanju je bilo nekaj časa namenjenega tudi razpravi. Tako je dr. Stark pojasnjeval odnos do uporabe zdravil v čebelarstvu na Švedskem. V tej državi namreč uporabo zdravil, razen v nujnih primerih, zaradi stranskih negativnih učinkov zelo odsvetujejo, predvsem uporabo antibiotikov, pa tudi drugih kemičnih pripravkov. Vsa njihova skrb je namenjena kakovosti medu, tak med pa ne sme biti onesnažen z ostanki zdravil. Njihovo poglavito vodilo je, da zdravila lahko uporablja samo čebelar, ki je poučen o njihovi pravilni uporabi. To je jamstvo, da ostanki zdravil ne bodo prišli v med. Zato priporočajo predvsem biološke metode in preventivne ukrepe, da bolezen pri čebelah sploh ne izbruhne. Glede poapnele zalege je prepričan, da je pojav le-te predvsem dedno pogojen in da se stanje s pravilno odbiro lahko občutno izboljša. To potrjuje tudi naše domneve, zato je to zelo dragocen napotek našim čebelarjem, naj odbirajo matice le od družin, odpornih na poapnelo zalego. Kot je povedal, je Švedska znana kot ena od držav z najvišjimi davki na svetu, kljub temu pa do deset čebeljih družin ni obdavčenih. Če ima čebelar večje število družin, plačuje davek od vsakega panja. Država s tem denarjem financira raziskovalno in pospeševalno delo, službo

čebelarških preglednikov – teh je na Švedskem nekaj tisoč in imajo po zakonu pravico pregledati vsak čebelnjak – ter projekte uvajanja čebelarstva kot dopolnilne dejavnosti na manjše kmetije, na katerih so dobre možnosti za čebelarstvo. Lahko torej rečemo, da država vrača čebelarstvu več sredstev, kakor jih dobi z davki iz te dejavnosti, saj se zaveda izjemne ekološke vrednosti čebelarstva. Tudi tam je namreč pomembno obnoviti čim več rastlinskih vrst. Pri nas za zdaj še nismo tako ekološko osveščeni, kajti ljudje se še premalo zavedajo posledic uničevanja okolja. Zato je tudi pritisk na vlado in stranke še prešibak in čebelarstvo ni deležno tolikšne pozornosti in pomoči vlade kot na Švedskem.

Na Švedskem je 18000 čebelarjev, skupaj pa imajo 120000 čebeljih družin. Večina čebelarjev je ljubiteljev ali pa imajo čebelarstvo za dopolnilno dejavnost. Le manjši del čebelarjev se poklicno ukvarja s to dejavnostjo. Vsako leto pridelajo 3.000 ton medu, uvozijo pa ga še 3.500 ton. Čebelarji prodajajo domači med po 8 do 10 DEM za kilogram. Kupci zelo cenijo domači med, zato tudi dosega tako visoko ceno. Žal je za vprašanja številnih čebelarjev zmanjkalo časa, zato upamo, da se bomo z našim rojakom še lahko pogovarjali o njegovih izkušnjah na kakšnem prihodnjem srečanju čebelarjev.

Po odmoru pa se je začel drugi del seminarja – okrogla miza o izboljšanju domače čebelarske opreme. Vodil jo je Pavle Zdešar, sodelovali pa so še Janko Pislak, Franc Šivic, Anton Logar, Franc Bitenc, Janez Gregori, Anton Sedmak in Janez Mihelič. Čebelarjem so kot uvod v okroglo mizo predstavili novosti. Marjeta Sušnik je poročala o učinku invertaze na melicitozni med, Janez Mihelič o plastičnem vzrejnem satu in novi plastični matičnici, Pavle Zdešar pa o možnostih za izdelavo naše domače opreme ter o novih feromonskih vabah za roje iz ZDA, ki jih bomo pri nas preizkusili že konec aprila. Vabe so na podlagi feromonov, kar zelo poveča učinkovitost. Sledila so vprašanja čebelarjev. Splošna ugotovitev bi bila, da pri čebelarski opremi dokaj hitro napredujemo, čeprav oprema glede na število panjev

Na razstavi smo lahko videli tudi novo obliko topilca za med. Foto: P. Zdešar

Čebelje pridelke lahko uporabimo kot surovino za mnoge nove in zanimive izdelke.

še vedno ne ustreza vsem čebelarjem. Pri panjih pa se oba panjska sistema še vedno dopolnjujeta, zlasti glede na naše možnosti in zahteve čebelarjenja. Oba sistema sta enakovredna, vse drugo pa ostaja izbira čebelarja. Omeniti moram še čebelarsko

razstavo, ki je letos preseгла vsa pričakovanja, saj je bilo razstavljalcev toliko, da so zasedli celotno drugo nadstropje šole. To je bila seveda posledica zelo intenzivnih priprav komisije za čebelarsko opremo pri ZČDS, katere predsednik je Pavle Zdešar. Razstavljali so skoraj vsi izdelovalci čebelarske opreme pri nas (Logar, Rakovec, Šuštaršič, Saražin). Poleg njih naj omenim še izdelovalca satnic (Debec, Anžel), gojitelja medovitega drevja in pogač (Sotlar), izdelovalca sušilnic (Sever), izpopoljenega sončnega topilnika (Ličen), oblikovalce lecotov (Krvina in še nekateri), Bozovičarja in

Debelaka z zaklado, Medex z opremo ter izdelovalce čebelarskih tehtnic. O razstavi pa bo podrobneje poročala komisija za čebelarsko opremo v prihodnji številki, saj so njeni člani pregledali in ocenili razstavljenjo opremo.

Seminar je s programom in udeležbo dokazal svojo upravičenost. Tistim, ki se ga letos niso udeležili, je lahko žal, saj so zamudili zares zanimivo in kakovostno čebelarsko prireditve. To pa nas zavezuje, da bomo prihodnje leto skušali pripraviti še pestrejši seminar in zagotovili tudi udeležbo kakšnega tujega razstavljalca.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V APRILU

MILAN MEGLIČ

Ob ugodnem spomladanskem vremenu opravimo temeljit pregled vseh družin. Pregledujemo kakovost in obseg zalege ter ugotavljamo, koliko je še zaloge hrane. Za vsak panj si zapišemo število zaleženih satov in oceno moči družine. To nas bo pozneje opozorilo, da je treba družini npr. dodati meden sat ali preveriti matico, če ni mlade zalege itd. Tudi pri tem pregledu satov ne dajemo ven. Samo razmaknemo jih in ob svetlobi žepne svetilke lahko hitro ugotovimo razmere v gnezdu. Za ta poseg porabimo čim manj časa, da gnezda ne ohlajamo po nepotrebnem in da čebel ne motimo preveč pri njihovem delu.

Izdatnejši viri hrane, ki jo čebele prinašajo zgodaj spomladi v panj, in toplejše vreme povzročijo, da se obseg zalege hitro širi. Čebelar mora poznati način zaleganja matice, ker je to za nadaljnje delo pri čebelah zelo pomembno.

Podobno obliko krogle, kot jo ima zimska gruča čebel, ima tudi zalega v zaleženih satih. Če tako kroglo prerežemo, vidimo, da je v sredini starejša pokrita zalega, proti zunanjemu robu krogle pa je zalega vse mlajša. Pokrita zalega se nato pomika navzven, na njeno mesto pa prihaja odkrita zalega in tako se to ponavlja. To je naravni čebelji zakon, ki ga moramo pri našem delu seveda upoštevati. Čebelar skuša s svojimi

posegi vplivati na razvoj čebel zato, da je ob želenem času (čas predvidene dobre paše), v panju čim več pašnih čebel. Razvoj pospešuje s širjenjem gnezda in z dražilnim krmljenjem. Čebelam pri tem pomaga tako, da matice ob rob gnezda vstavi lep prazen sat (na območjih z dobro spomladansko pašo lahko tudi satnico, morebiti poln meden sat, ki je matici preprečeval zaleganje, pa odstrani. Učinek dražilnega krmljenja dosežemo tudi tako, da meden sat razbrazdamo z vilicami ali nožem, čebele pa bodo tako odkrito zalogo hrane prenašale na sosednje sate. V tem času praznega sata ne smemo vstavljati med zalego, saj s tem razbijemo njeno naravno obliko. Dodajamo vedno le ob gnezdu.

Pri razširjanju gnezda bomo morali v AŽ panju (če smo prezimovali v plodišču) čebele spustiti v medišče, tja pa prej postavimo prazne sate in satnice ter nekaj pokrite zalege.

Kdaj se odločimo za tak ukrep? Ko čebele že silijo na žično mrežo okenca in ko začnejo podsedati, saj je to znamenje, da bodo čebele vsak čas utesnjene. Skrbeti moramo, da čebele ne dobijo občutka utesnjenosti. V takih razmerah se namreč hitreje pojavi rojilno razpoloženje, in če ga krotimo pravočasno, ga pozneje z veliko težavo. V utesnjenem prostoru tudi matica

ne more več toliko zalegati, zato je čez 40 dni v panju manj pašnih čebel.

Ko ugotovimo, da ima matica premalo prostora za zaleganje (ko je v plodišču zaleženih 7–8 satov), se odločimo za predstavljane zalege iz plodišča v medišče. Iz plodišča vzamemo 2–3 sate pokrite zalege na starejšem satju in jih prestavimo v sredino medišča. Preostale zaležene sate v plodišču nato pomaknemo skupaj, satnico damo ob zalego, ob steni pa pustimo medno-obnožinski sat. Da nadomestimo tri odvzete sate, lahko vstavimo ob zalego tudi lep mlad sat (še bolje, če je v njem še nekaj medu, vendar ne preveč!). Prvič navadno ne predstavljamo samo enega sata zalege, saj bi se lahko zgodilo, da ga čebele ob nenadnem vdoru hladnega zraka ne bi dovolj ogrevale ali pa ga celo zapustile in zalega bi se prehladila.

V medišče vstavimo na vsako stran zalege po možnosti nekoliko meden sat, preostali prostor pa zapolnimo s praznimi izdelanimi sati, še bolje s satnicami, ki jih bomo pozneje prestavili v plodišče.

Matica mora ostati v plodišču. Ali mora čebelar ob takem posegu matico tudi videti ali ne, je stvar izkušenosti. Pred tem posegom ne smemo pozabiti odpreti matične rešetke, po njem pa družino dobro odeneemo.

Zavedati se moramo, da smo s posegom spremenili naravno obliko čebeljega gnezda. Obliko krogle smo spremenili v pokončno nepravilno jajčasto obliko s širšim spodnjim delom. Ker morajo čebele ob zalegi vzdrževati stalno temperaturo približno 33° C, so zdaj s tem dodatno obremenjene. Čebele želijo v gnezdu čimprej vzpostaviti svoje biološko ravnovesje. Močna družina začne ob pomoči paše ali dražilnega krmiljenja graditi sat, matica pa ga hitro zaleže, tako da ima družina v plodišču kmalu spet dokaj normalno obliko zalege v zaleženih satih.

V tem spomladanskem razvojnem obdobju je zelo pomemben stalen dotok hrane (nektarja in cvetnega prahu). Če čebele ne dobivajo dovolj hrane iz naravnih virov, jih mora čebelar krmiti:

- s sladkorno-mednimi pogačami,
- s počasnim krmiljenjem sladkorne raz-

topine (tako kot v naravi morajo čebele dobivati dovolj cvetnega prahu, sicer je sladkorna raztopina nepopoln nadomestek),

- z razbrazdanim satom iz rezerve.

Zelo pomembno je tudi, da imajo čebele stalen vir vode. Če v bližini ni ustreznega naravnega vira (najboljši je zdrav potoček v zavetni legi v bližini čebelnjaka), je treba čebelam z napajalnikom olajšati preskrbo z vodo. Paziti moramo na čistočo. Stojčča voda ni dobra, saj je vir okužb.

V naših čebelnjakih z AŽ panji se pogosto dogaja, da čebele pomikajo gnezdo k sosealnemu panju. To je verjetno posledica vpliva toplote, ki se širi iz gruč. Zato se rado zgodi, da najdemo gnezdo pomaknjeno preveč ob steno panja, na drugi strani gnezda pa so še medeni sati. V takem primeru izvlečemo 1–2 stranska medena sata, sate z zalego pomaknemo na sredino, na izpraznjeno mesto pa postavimo prej izvlečena medena sata. Poseg naj bo čim hitrejši, da ne ohlajamo gnezda, vendar pri tem satov z zalego ne dajemo ven, ampak jih le enega za drugim premikamo na nov položaj. Pazimo, da ne mečkamo čebel. Pri tem posegu, če smo nerodni ali nepazljivi, je v smrtni nevarnosti tudi matica.

Skrbimo za močno satje. Ko čebele izdelajo satnico, jo matica zaleže. Ko se čebela izleže, pusti v celici svojo srajčko. Ko se v celiti naberejo tri ali štiri srajčke, postane temnejše barve in odpornejša proti deformacijam. Na ta način okrepljen sat prenese tudi večje obremenitve, ki nastajajo bodisi ob prevažanju ali točenju medu. To omenjam zato, ker ob steno dodano satnico čebele sicer lepo izdelajo, tudi matica jo zaleže, vendar ponavadi samo enkrat. Ko se izleže prva generacija čebel, tak sat navadno napolnijo s hrano (medom in cvetnim prahom). Po naravnem čebeljem zakonu je ob zalegi (zgoraj in ob straneh) vedno zaloga hrane (medu in cvetnega prahu).

Pri prestavljanju zalege moramo poleg števila zaleženih satov upoštevati tudi starost zalege. Pomembno je tudi, ali je zalega povečini že pokrita ali pa je še povečini odkrita. Kaj se dogaja? Naša čebela preži-

muje v razmeroma majhnem številu. Med zimskimi meseci (november, december, delno tudi januar) matica preneha zalegati, spomladi pa je za kranjico značilen buren razvoj. V kratkem času matica zalega čedalje več. Zaradi različnih vzrokov vse matice ne začnejo hkrati silovito zalegati. Marsikatera družina ima npr. aprila 30 odstotkov pokrite zalege in 70 odstotkov odkrite, zaleženih pa je pet do sedem satov ali celo vsi, na stranskih satih pa je zalege morda samo za petino satne površine. Pri drugi družini pa je stanje obratno, torej je pokrite zalege več kot odkrite.

Ponavadi več zalege prej predstavljamo v panjih, ki imajo več pokrite zalege in dovolj čebel za vzdrževanje toplote oz. za gretje gnezda v spremenjenih, neugodnejših razmerah, saj smo podrlj prvotni red in vzpostavili novo nenaravno obliko gnezda.

V tem obdobju čebele porabijo veliko več hrane. Zato mora čebelar poskrbeti, da bo v panju vedno dovolj zaloge hrane (5–7 kg).

Nastavljanje in prestavljanje zalege v medišče ali premikanje satov v plodišču pa opravimo veliko lažje in z manj žrtvami, če smo jeseni po končanem krmljenju očistili matično rešetko in odstranili vse nadzidke in prizidke med sati.

Med prvim prestavljanjem (če nam izvedba panjskega okenca to dopušča) prostor povečamo z ustrezno lego gradilnega satnika v okencu plodišča. Tu bodo čebele imele dovolj prostora za graditev trotovine – to pa izrabimo tudi za barometer razvoja čebel. Ne da bi odpirali panj, že na podlagi razmer v gradilnem satniku sklepamo, kdaj bo pravi čas za preprečevanje rojenja.

Koliko satnic naj zgradi vsaka čebelja družina?

Čebelja družina lahko zgradi približno štiri do šest satov na leto, nekatere tudi več. Pri tem ji delno pomaga tudi čebelar z dodajanjem hrane ob neugodnih vremenskih ali pašnih razmerah. Čebelar lahko vsako leto odstrani približno četrtno staroga satja, saj je skrb za razmeroma mlado in lepo satje v čebelji družini prav naloga čebelarja. Graditev satja je naravna potreba čebel, pomembna pa je tudi za ohranjanje zdravja čebelje družine in za zmanjševanje rojilnega razpoloženja.

Pojav trotovine naj nas ne zbega. Troti so naravni in nujno potrebni člani čebelje družine. Če imajo čebele možnost vzrejati trote v gradilnem satniku v okencu ali posebnem gradilnem satniku v gnezdu (problem je zlasti pri 9-satnem AŽ panju zaradi pomanjkanja prostora), čebeljih celic ne bodo ponarejale v trotovske, sicer pa skoraj na vsakem satu čebele zgradijo tudi nekaj trotovine.

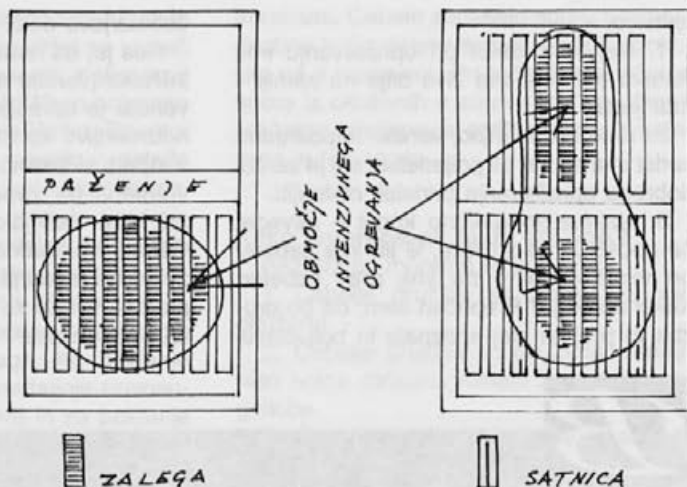
Če pozneje, ko je trotovina pokrita, trotovski gradilni satnik iz plodišča prestavimo v medišče, se izležejo troti, ki jim moramo omogočiti, da izletijo iz panja. Trotovine ne izrezujemo, saj je takšno početje zelo krut ukrep. Vsaka odstranitev trotovske zalege bo čebelar le povečevala željo po vzreji trotovske zalege. Po naravnem čebeljem zakonu je v času rojenja v vsaki družini določeno število trotov (500–1000). Ko se je pojavila varoa, so nekateri priporočali povečanje obsega trotovine, saj se vanjo zelo rade naseljujejo varoe. Nato so trotovino izrezovali in s tem zmanjševali število varoj v čebelji družini. Po mojem tak ukrep ni več potreben, saj so učinkoviti tudi drugačni, za čebeljo družino manj boleči, za čebelarja pa cenejši ukrepi.

Teden po prestavitvi zalege iz plodišča v medišče moramo pregledati, ali so čebele v medišču potegnile matičnike. V takem primeru so to nekakšni zasilni matičniki, nastali zato, ker so se čebele počutile brezmatične. Take matičnike uničimo.

Včasih moramo iz plodišča v medišče prestaviti poln sat z zimsko zalogo (to je seveda še ostanek jesenskega krmljenja s sladkorno raztopino). Tak sat si zapomnimo, ob drugi priložnosti ga vrnemo v plodišče ali shanimo za poznejšo klajo. Za točenje pa ta med ni primeren, saj bi s tem zmanjšali kakovost medu.

Stalna kontrola kakovosti zalege oziroma matice je čebelarjeva zelo pomembna naloga. Ob vsakem pregledu čebelje družine bodimo pozorni na kakovost zalege. Normalna, zdrava matica ima strnjeno zalego razporejeno v pravilnih koncentričnih krogih. Če ugotovimo presledkasto zalego, je verjetno matica že stara in jo je treba zamenjati. Če so pokrovčki nad zalego vbočeni ali imajo luknjico, pokličimo čebe-

Prestavljanje zalege v
AŽ panju

larskega preglednika, saj je možno, da so čebele zbolele.

Aprila ugotovljamo, da starejše čebele (jesenske, ki so preživele zimo) izginjajo. Končale so svojo življenjsko pot in odmrle. Nadomeščajo jih že mlade, letošnje čebele.

Šibkih družin praviloma ne krepimo. Zožimo jih in poskrbimo, da se bodo razvile nekoliko pozneje, morda še vedno dovolj hitro, da bodo ob glavni paši že dovolj močne. Druga možnost je, da šibko družino preprosto odstranimo, če pa je zdrava, jo pridružimo močnejši. Zapomnimo si, da z združitvijo dveh slabičev dobimo slabiča!

Za čebelarje z nakladnimi panji veljajo podobni nasveti, le panjskemu sistemu jih morajo prilagoditi. Nekatera dela lahko pri nakladnih panjih opravimo hitreje in temeljiteje kot pri AŽ panju.

1. Preprost poseg, s katerim čebelam prihranimo čiščenje, je zamenjava podnice. Po ostankih na podnici hkrati vidimo, kako uspešno je čebelja družina prezimila.

2. Bežni pregled nakladnega panja je ob toplem vremenu preprost in hiter. Ko odstranimo streho in vmesni pokrov, izvlečemo en stranski sat, nato pa z zamikanjem preostalih satov dokaj hitro, natančno in ne da bi mečkali čebele ugotovimo število zaleženih satov, zaloge hrane, moč družine itd.

Če smo prezimovali v eni nakladi, moramo ob pojavu obilnejše spomladansko-razvojne paše, ko je matica zalegla že šest

do osem satov (odvisno od moči družine), nastavi novo naklado s starejšimi sati v sredini, ob straneh pa damo satnice. Matica bo sčasoma začela zalegati v gornji nakladi. Da pospešimo prehod matice v gornjo naklado, lahko iz spodnje naklade vzamemo dva do tri sate pokrite zalege in jih vstavimo v gornjo naklado. Pri tem opravilu ne iščemo matice!

Čez 10 do 14 dni nakladi preprosto zamenjamo. Če ni paše, krmimo, saj v tem času čebele porabijo zelo veliko hrane za razvoj zalege. V nakladnem panju naj bo vedno približno 10 kg zaloge hrane.

Če smo prezimovali v dveh nakladah, ob ugodnem vremenu zamenjamo nakladi (ko je družina dovolj močna) oziroma uredimo gnezdo, kot smo že opisali. Pri tem ne pozabimo, da čebele raje gradijo v gornji nakladi, zato v spodnjo ne vstavljamo satnic.

Spomladi čebele že dejavno opravljajo za nas zelo pomembno delo – opravevanje. V čebelji družini prezimi veliko število čebel (10–20.000). Izračunamo lahko, kolikšna armada opravevalk se vsak ugoden dan zapodi iz panja iskat hrano. Narava pa je urejena tako, da ji čebela hrano poplača z opravevanjem. Za čebele je tudi značilno, da ena čebela obiskuje samo cvetje ene vrste, to pa je za opravevanje zelo pomembno.

Glede na pomembnost in koristnost opravevanja lahko sestavimo tudi vrednostno

lestvico:

1. Največjo korist pri oprraševanju ima narava oziroma vsa živa bitja na zemlji – tudi ljudje.

2. Nekoliko manjšo, vendar neposredno korist ima sadjar ali poljedelec, saj je zaradi dobrega opráševanja pridelek obilnejši.

3. Najmanjšo gmotno korist – seveda, če upoštevamo stroške, ki jih ima čebelar pri vzreji čebel – pa ima prav čebelar. Kakšna ironija! Prepričan sem, da bo družba to prej ali slej spoznala in bolj cenila

čebelarjevo delo.

Res je, da rastline oprášujejo tudi druge žuželke (vendar le majhen delež) ali veter, vendar je opráševanje različnih vrst čebel neizmerljivo koristno oz. nujno potrebno.

Aprila si želimo čebelarji čimveč toplega vremena, da bomo lahko uživali ob pogledu na hitro razvijajoče se čebelje družine. Čebele neutrudno prinašajo domov polne želodčke nektarja in polne koške cvetnega prahu – hrane za svoje mladiče in rezervo za slabše čase.

B

Bolezni čebel

KAKO PO NOVEM PROTI HUDI GNILOBI

J. ŠNAJDER

Uvod

Leta 1993, ko je profesor Mehle na Veterinarski fakulteti v Ljubljani uvedel metodo za ugotavljanje spor *Bacillus larvae* v medu, se je tudi za slovenske čebelarje začelo novo obdobje obravnavanja hude gnilobe čebelje zalege. Metodo je leta 1984 razvil dr. Hansen na Danskem, od tedaj pa so jo uvedle že številne države. V sosednji Avstriji so jo na primer uvedli leta 1992. Zakaj je ugotavljanje spor bakterij *Bacillus larvae*, ki povzročajo hudo gnilobo, tako pomembno? Zato, ker navzočnost spor v čebeljih družinah pomeni, da so družine okužene s hudo gnilobo, vendar ni nujno, da so tudi že bolne. Čas od okužbe do izbruha bolezni je pri hudi gnilobi zelo različen; lahko je le nekaj mesecev, lahko pa tudi več let. Prav zato je pomembno, da hudo gnilobo odkrijemo že v prvi fazi okuženosti, saj ima potem čebelar možnost za preventivno ukrepanje in preprečevanje izbruha bolezni. Zanimivi so rezultati, ki so jih ugotovili raziskovalci Hansen in Rasmussen (1986), Hornitski in Karlovski (1989). Čebelja družina je namreč lahko okužena s sporami hude gnilobe in nikoli ne pokaže znamenj bolezni; v družini je ugotovljenih več kot milijon spor v enem gramu medu, vendar družina tudi po šestih letih ni zbolela; znamenja hude gnilobe so se pojavila

in pozneje sama izginila. To so sicer posebni primeri, vidimo pa, da sama okuženost še ni bolezen in da poleg števila spor v panju na izbruh bolezni vpliva še vrsta drugih dejavnikov, zlasti čistilna sposobnost družine, vremenske in pašne razmere ter gotovo še marsikaj. Pri višji stopnji okuženosti, torej pri večjem številu spor v panju, pa je seveda verjetnost izbruha bolezni večja. Če pregled vzorca medu pokaže navzočnost spor v čebeljih družinah, zdaj že vidimo, v čem je jedro preventivnih ukrepov – predvsem v **odstranjevanju spor iz čebelnjaka!**

Kaj so spore?

Hudo gnilobo čebelje zalege, imenovano tudi ameriško gnilobo ali kugo, povzroča bakterija, imenovana *Bacillus larvae* (White). Je zelo kužna bolezen, saj čebelja družina zaradi nje tudi odmre. Seveda pri tem nastane velika gmotna škoda. Tudi če bolezen odkrijemo, preden družina odmre, je treba satje z bolno zalego ali celotne panje s čebelami vred zažgati. Edino na ta način namreč uničimo spore, s katerimi se bolezen prenaša v zdrave družine – z bakterijami, ki se razmnožujejo in uničujejo zalego, se bolezen namreč ne prenaša. To si je vredno zapomniti, saj z antibiotikom, ki uniči le rastoče bakterije, ne pa tudi spor,

hude gnilobe ne odpravimo, ampak jo le ustavimo za določen čas, dokler se vnovič ne pojavi, ker okužba ostane. Kako torej bolezen izbruhne? Za začetek so potrebne spore, ki pridejo s hrano v ličinko. Spore v srednjem črevesu ličinke vzklijajo v rastoče oblike bakterij (podobno kot vzkali seme, če so razmere ugodne), te nato prodrejo skozi črevesno steno in pridejo v hemolimfo (»čebeljo kri«), kjer se nato zelo hitro razmnožujejo tako dolgo, da ličinko uničijo. Proti koncu tega uničujočega procesa pa se zgodi nekaj posebnega. Ko bakterije nimajo več možnosti za nadaljnje razmnoževanje (ker ličinka odmira in za bakterije zmanjkuje hrane), se spremenijo v spore. Spore so torej nova oblika bakterij, ki lahko mirujejo več deset let. Občutljive niso niti na visoko temperaturo 100 °C, marsikatera kemikalija jih ne uniči in tudi antibiotik jim ne pride do živega. Ko mikroskopsko majhne spore spet zaidejo v čebeljo ličinko, se opisana zgodba začne znova. Poglavitno je, da v eni sami čebelji celici, v kateri je ličinka odmrta zaradi hude gnilobe, nastane več milijard novih spor! Samo s sporami iz ene celice lahko okužimo tisoč in več zdravih družin!

Kako se huda gniloba prenaša?

Zdaj že vemo, da hudo gnilobo prenašajo samo spore. Ugotovili smo tudi, da velikanško število spor nastaja v celicah, v katerih so ličinke odmrle zaradi hude gnilobe. Poglavitni vir okužbe je torej satja, v katerem je zalego uničila huda gniloba. Ob tem velja zopet omeniti »zdravljenje« z antibiotiki, s katerimi uničimo samo vegetativne oblike bakterije in zato po določenem času (en mesec) znamenja bolezní izginejo. V satju pa ostane več milijard spor. In taka družina ali celoten čebelnjak, ki je ob pregledu videti zdrav, je v resnici stalen vir okužbe tudi za druge čebelnjake.

Največkrat prenašamo hudo gnilobo seveda s prestavljanjem okuženega satja v zdrave družine ali v novo narejene družine (prašilčke). S prestavljanjem zalege v medišče pridejo spore tudi v med. Sicer jih čebele iz okuženih celic raznesejo po cellem panju, tako da je okuženo vse. Čebelar pri pregledih prenaša spore tudi z orodjem

in rokami. Čebele zanesejo spore v zdrave družine tudi z zaletovanjem, še bolj učinkovito pa z ropanjem. Pri točenju raznašamo spore iz okuženih v zdrave družine, če ne vračamo iztočenega satja v panj, iz katerega je bilo vzeto.

Kako preprečevati hudo gnilobo?

Razlikovati moramo tri primere:

1. Čebelje družine so zdrave in niso okužene.

2. Čebelje družine so okužene, vendar niso bolne oziroma nimajo znamenj hude gnilobe.

3. Čebelje družine so bolne in seveda tudi okužene.

1. Za čebelarja je seveda najlepši prvi primer. Če ugotovite sami ali veterinar po pregledu, da ni bolezenskih znamenj hude gnilobe, in če damo v analizo še med zadnjega točenja in je rezultat negativen, potem lahko skoraj zanesljivo trdimo, da naše družine niso ne bolne in ne okužene. V takem primeru imamo s preventivnimi ukrepi najmanj dela. Skrbimo pa za naslednje:

– Redno vsaj enkrat mesečno pregledujemo zalego, da bi čimprej odkrili morebitno obolenost.

– Skrbimo za higieno v čebelnjaku.

– Ne prinašamo v čebelnjak ničesar, kar bi lahko bilo okuženo s sporami hude gnilobe: kupljenih družin, uporabljenega orodja in opreme, satja, medu, pogač za stimulatивно krmljenje itd. Pri nakupu čebeljih družin ni dovolj potrdilo, ki ga izda veterinarska služba, da v družinah ni znamenj hude gnilobe, poskrbeti moramo tudi za izvid, da družine niso okužene s sporami hude gnilobe; da torej v medu teh družin ni spor.

– Ne obiskujemo tujih čebelnjakov.

– Ob prevozu na paše se izogibajmo postavljanja naših panjev v bližino drugih.

– Izogibajmo se večjih odlagališč odpadkov, na katera zaidejo tudi ostanki okuženega medu. Upoštevati namreč moramo, da je med iz trgovin v 80 do 100 odstotkih primerov okužen s sporami hude gnilobe. (Hansen, 1984, ter Shimanuki in Knox, 1988).

– Ob koncu sezone damo vzorec medu zadnjega točenja v pregled na prisotnost spor.

2. Primer, pri katerem ugotovimo, da so čebelje družine že okužene s spori hude gnilobe, ni pa še znamenj bolezni, zahteva že nekaj več preventivnih ukrepov. Okuženost s spori lahko ugotovimo izključno z laboratorijsko preiskavo vzorca medu. Veterinar na terenu ne more ugotoviti okuženosti, odkrije lahko le bolezen. Ko vemo, da so družine okužene, lahko z ustreznimi preventivnimi ukrepi preprečujemo, da bi bolezen izbruhnila.

Poleg vseh omenjenih ukrepov so v tem primeru potrebni še:

– Čimbolj pogosto obnavljamo satje – tudi satnike.

– Razkužujemo panje, orodje in čebelnjak.

– Iz medišč izločimo vse okuženo satje, ga pregledamo pod UV svetlobo ali ga steriliziramo.

– Še bolj pogosto (dvakrat na mesec) in skrbneje pregledamo zalego na vseh zaleženih satih, saj je zgodnje odkritje bolezni tudi tukaj zelo pomembno.

– Ne prestavljamo satja niti v družini niti med družinami. Tudi pri točenju vračamo iztočeno satje v družino, iz katere je bilo vzeto.

– Ne krmimo čebel z medom. Tudi v pogače ne dajemo medu, ker je okužen.

– Novih družin ne delamo z zalego in medenim satjem – boljši so umetni in tudi naravni roji.

– Čebelam ne dajemo preventivno antibiotikov. Tako preventivno dajanje antibiotikov namreč nima preventivnega učinka, ampak prej nasprotno. Lahko se namreč zgodi, da okužene družine, ki jim preventivno dajemo antibiotike, postajajo vsako leto bolj okužene. Zakaj je tako, pogledjmo na naslednjem primeru:

Imamo torej s spori okuženo družino, prej ali slej lahko izbruhne tudi bolezen. Vzemimo primer, da se je bolezen razvila v prvi »spomladanski« zalegi od januarja do konca marca, ko smo družini dali antibiotik. Kot smo že opisali, bo antibiotik uničil rastoče bakterije v bolnih celicah, zato ob prvem pomladanskem pregledu enkrat

aprila v taki družini ne bo znamenj hude gnilobe. Mislili bomo, da je vse v redu. V resnici pa je v odmrlih ličinkah pred dodajanjem antibiotika nastalo več milijard novih spor. Taka družina je torej samo še bolj okužena, zato je verjetnost za izbruh bolezni vedno večja, zlasti če tako »preventivno« dajanje antibiotikov ponavljamo. Poleg tega sta takšna družina in takšen čebelnjak tudi hud vir okužbe za druge čebelnjake.

3. Če odkrijemo znamenja bolezni, ko so torej družine že zbolele za hudo gnilobo, moramo upoštevati najstrožje preventivne ukrepe, če hočemo družine res ozdraviti. Prvi, najkorenitejši, pa tudi najučinkovitejši preventivni ukrep je predpisano zdravljenje. Požig kužnega materiala – glede na stopnjo bolezni je to lahko samo okuženo satje ali celoten panj z družino vred – je namreč edini najučinkovitejši ukrep za uničenje spor. Po uničenju kužnega materiala dodatno uporabimo antibiotik za preostale družine, v katerih bolezni nismo odkrili. Le-ta namreč ustavi razvoj bolezni, če posameznih bolnih celic ob pregledu morda nismo opazili.

Žal pa po taki sanaciji v čebelnjaku preveč pogosto pozabimo na druge preventivne ukrepe. Ti so nujni, če hočemo preprečiti vnovičen izgub bolezni.

Zato moramo po sanaciji bolnega »čebelnjaka« obvezno storiti še naslednje:

a) Pregledati stopnjo okuženosti medu s spori hude gnilobe.

b) Glede na število spor v medu moramo preventivno ukrepati, kot smo navedli v točkah 1 in 2, toliko časa, dokler analiza medu na spore ne bo negativna.

Diskusija in zaključki

Vidimo, da tudi huda gniloba ni tako črna, če jo bolje poznamo. Doslej so čebelarji imeli hudo gnilobo za šibo božjo, za katero nikoli ne veš, kdaj bo udarila, saj ni bilo možnosti, da bi ugotavljali tudi okuženost. Zdaj, ko z analizo medu lahko ugotovimo, ali so družine okužene, pa lahko z opisanimi ukrepi bolezen tudi preprečimo.

Spoznali smo tudi, kako zelo škodljivo je lahko »preventivno« dajanje antibiotikov čebelam. Poleg tega, da se pri okuženih družinah, v katerih lahko izbruhne bolezen,

z občasnim dodajanjem antibiotikov okuženost samo povečuje, pa je tako početje slabo tudi za kakovost medu. Prvič, antibiotik lahko pride tudi v med, in drugič, med je okužen s spori. Spore sicer niso škodljive za uporabnika medu, tako kot je antibiotik, je pa tak med kužen za čebele. Dogaja se že, da večji kupci v svetu zahtevajo tudi analizo medu na spore hude gnilobe pred nakupom medu. Ob novih spoznanjih in tehničnih možnostih ugotavljanja kužnosti v nekem čebeljaku lahko razmišljamo tudi o zaporah zaradi hude gnilobe. Kot smo lahko prebrali v našem Čebelarju, št. 1, leto 1992 (povzetek predavanja dr. Hansena iz leta 1991), traja na Danskem zapora le toliko časa, da se opravi sanacija in pregleda okuženost medu.

Število na novo odkritih žarišč hude gnilobe tako pri nas kot v nekaterih drugih državah zadnja leta narašča. Poglavitni razlog za to naj bi bila preventivna uporaba antibiotikov. Očitno bo treba izdelati novo strategijo boja proti tej bolezni, da bi ustavili

širjenje obsega bolezni in zagotovili čist in naraven med. Ugotavljanje okuženosti pred izbruhom bolezni in uvajanje preventivnih ukrepov v čebelnjakih ob prevozi, ob razporejanju čebeljakov na pasiščih in ob prodaji čebel lahko obrodi zaželen sad.

Pri katerem koli programu pa moramo izhajati iz tega, da je čebelar osrednji dejavnik tako pri širjenju kot pri preprečevanju širjenja hude gnilobe ter da lahko razgledani in pravilno poučeni čebelarji, seveda ob podpori veterinarjev-specialistov za čebelarstvo in države, uspešno izvedejo zastavljeni program.

Popravek: V zadnji številki Čebelarja je pri imenih avtorjev članka »Ugotavljanje spor Bacillus larvae v medu pri zatiranju hude gnilobe čebelje zalege« nastala tiskarska napaka. Pravilna imena avtorjev so J. Mehle, B. Krt, J. Šnajder*, Veterinarska fakulteta, Inštitut za mikrobiologijo, *IBEMA Inštitut za bioenergetiko in okolje.

Za napako se avtorjem opravičujemo.

UPORABLJAJMO PREIZKUŠENE NAČINE

Precej čebelarjev za zatiranje varoze že uporablja novo testirano zdravilo – bayvarol, ki se je lani pojavilo na našem trgu. Nekaj čebelarjev pa bo tudi letos uporabljalo fluvalinat. Pri tem ugotavljamo, da uporabljajo različne načine vstavljanja zdravila v panje. Prav od tega pa je odvisen uspeh zdravljenja. Zato želim na kratko opisati nekatere načine dodajanja in naše ugotovitve v zvezi s tem. Nekateri dodajajo lesene fluvalinatne nosilce kar skozi žrela panjev. Trdijo, da je to zelo hitro in preprosto opravilo. Po njihovem naj bi bil tu največji pretok čebel, tako da naj bi se zdravilo razneslo po vsem panju. Pri kontroli smo v takšnih čebelarstvih odkrili kar precejšnjo okuženost z varozo. Znano je, da svetloba negativno vpliva na fluvalinat oziroma ga inaktivira. Tudi stik s čebelami je samo z ene strani deščice. Enako bi lahko trdili tudi za deščice, ki jih čebelarji vstavljajo od zadaj na podnico panja.

Slabšo učinkovitost deščic smo opazili tudi, če so bile le-te vstavljene preveč zadaj, bodisi da so visele ali pa so bile položene na satnike. Predvsem jeseni se čebelje gnezdo lahko zelo hitro skrči, tako da ni več stika med deščico in čebelami. Če polagamo deščice na satnike, jih moramo vstaviti nad gnezdo samo, saj je tam največ čebel.

Vse bolj je med čebelarji priljubljena »špaga«. Namesto lesenih deščic je v fluvalinat namočena bombažna vrvica. Čebelarji jo hvalijo zato, ker jo čebele po določenem času same odstranijo iz panja. To sicer drži, vendar pa čebel ni mogoče prepričati, naj jo odstranijo v štirih do šestih tednih. Pridna družina jo bo odstranila že v 14 dneh ali prej, pri nekaterih družinah pa smo jo našli v panju tudi po več mesecih. Zanimivo je tudi to, da smo pri sveže vstavljenih vrvicah opazili okrog njih za dlan odmrle zalege. Mogoče je vzrok v tem,

da vrvica prehitro odda zdravilo. Čeprav je videti precej manjša od deščice, ima precej večjo površino kot deščica, seveda zaradi velikega števila niti, ki jo sestavljajo.

Najmanj varoze so imeli tisti čebelarji, ki so fluvalinatne deščice vstavljali v gnezdo med zalego. Zaradi tega menimo, da je ta način še vedno najboljši, čeprav za vstavljanje porabimo nekoliko več časa.

Naj še enkrat poudarim, da moramo vstavljati vedno sveže pripravljeno zdravilo. Pri večkratni uporabi istih deščic smo vedno opazili hudo napadenost z varoo. Po določenem času moramo zdravilo odstraniti iz panja. Koncentracija zdravila namreč sčasoma pade, tako da varoe ne ubija več. Nižja koncentracija lahko povzroči odpor-

nost zajedavca na zdravilo, čebele pa so kljub temu ves čas pod stresom. To med drugim povzroča tudi slabšo odpornost čebel na druge bolezni itd.

Z omenjenimi primeri smo hoteli opozoriti na nekatere napake, ki smo jih opazili. Menimo, da so uporabni le tisti načini, ki temeljito odstranijo varozo, ne pa tudi tisti, s katerimi čebelar sicer nima veliko dela, vendar varoza ostane v panjih. Vsako zdravljenje bi morali vzeti skrajno resno, sicer se nam lahko zgodi, da bo varoa postala odporna tudi na fluvalinat. Po nekaterih podatkih se v sosednji Italiji že srečujejo s tem problemom.

Veterinarsko svetovalna služba za čebelarstvo
dr. vet. med. Janez Jelenc

IZLOČANJE VOSKA PRI RAZLIČNIH VRSTAH ČEBEL

Ruski raziskovalec čebel Starostšenko je ugotavljal količino pridelka voska pri različnih vrstah (medonosnih) čebel. Zanimala ga je velikost žepkov, iz katerih čebele izločajo vosek, in vpliv le-teh na količino izločenega (pridelanega) voska na kilogram žive teže čebel. Njegovi poskusi so trajali dve leti. Ugotovil je naslednja povprečja:

Vrsta čebel	Količina izločenega voska v kg	Indeks:
Kavkaške čebele	0,88 kg	100 %
Daljnovzhodna (usurijska) čebela (A.m. cerana)	0,91 kg	103,4
Srednjeruska čebela	0,96 kg	109,1
Kranjska čebela	1,13 kg	128,4

Vir o tabeli pridelkov voska: Vinzenz Weber: »Das Washsbuch«, 4. izdaja, Ehrenwirth Verlag, München 1991, stran 15. Drugo cit. po spominu iz različnih virov.

Lepo zgrajeni sati so osnova uspešnega čebelarjenja. Foto: J. Mihelič

Kavkaških čebel je več krajevnih podvrst, najbolj razširjena je kavkaška siva gorska čebela. Daljnovzhodne čebele so okoli leta 1940 odkrili ob reki Usuri in jih imenovali »usurijska čebela«. Le-te so nekakšna geo-

grafska različica »indijske duplerice« ali Apie cerana, prej imenovane tudi Apis indica. To čebelo so sovjetski čebelarski strokovnjaki po letu 1945 prenesli v bližino Moskve, ker so jo želeli preizkusiti. Njene

lastnosti so sprva v literaturi nadvse hvalili, pozneje pa o njej niso več pisali. Verjetno so s to vrsto čebel v ta prostor prenesli tudi njenega prazajedavca Varroo jacobsoni (Qudemans, 1904). Znano je, da je ta zajedavec od tam v 70. letih prišel z matičami najprej v ZRN (Ruttner) in Bolgarijo, nato pa tudi v Jugoslavijo in k nam. Srednjeruska čebela naj bi bila ena od geografskih različic kranjske čebele (stepska ruska čebela), ki bi naj se po zadnji ledeni dobi v Evropi začela širiti iz svojega prvotnega

prostora v današnji severni Grčiji in Makedoniji. To je raziskoval tudi prof. dr. Jože Rihar v 50. letih, svoja dognanja pa je objavil v mednarodni znanstveni čebelarški literaturi.

V tem prikazu želimo vnovič opozoriti našo strokovno čebelarstvo javnost, da nam ni treba »hlastati« za tujimi čebeljimi pasmami, saj je domača vrsta odlična, le bolj jo bomo morali izrabiti.

Prevedel in priredil:
Stane Sajevec

godovina slovenskega čebelarstva

OB 220. OBLETNICI SMRTI ANTONA JANŠE

dr. JOŽE RIHAR

Uspehi, ki jih je Janša dosegal s prevozi, so tudi tedanje avstrijske čebelarje spodbudili k prevažanju.

Številni sodobni čebelarški učbeniki ponavljajo navedena navodila iz »Popolnega nauka«: prevažanje ponoči, odpiranje panjev čez dan.

Napredek je prevažanje s tovornjakom in z odprtimi žreli, če prevažamo ponoči. Ko so čebele zvečer doma, panje pred premetitvijo na tovornjak nekoliko nakadimo.

Pri velikih prevozih, ki potekajo cel dan in noč, moramo pustiti žrela odprta, tovornjak pa v celoti prekriti z gazo.

Daljši prevozi so zanesljivi, če nad panj dodamo dodatni prazni prostor, kot so npr. zbeg pri Dadantovem panju, polovična naklada ali zračnik pri Langstrothovih ali Kirarjevih panjih, pri katerih odvezamo eno kaseto. Pri AŽ panju si pomagamo tako, da iz medišča odvezamo dva do tri sate.

Včasih smo poročali o uspešnih dnevnih prevozih, ko smo panje prevažali v železniškem vagonu. Tam smo notranjost panja ohladili s fino razpršeno vodo (Rihar, 1958).

Navedene izboljšave se pri naših čebelarjih povečini še niso uveljavile.

Ob razmisljanju o delovanju Antona Janše na Dunaju nam dozoreva spoznanje, da je bila prva čebelarška šola na svetu, ki jo je vodil naš rojak, pravzaprav prvi slovenski čebelarški učni zavod. Na njem so predstavljali gradivo o tehnologiji čebelarjenja na Gorenjskem, tuji čebelarški javnosti so bila razkrita nekatera dejstva iz biologije čebeljih matic, ki so bila bodisi tedaj na Sloven-

skem splošno znana (npr. plemenitev matic v zraku je bila znana tudi Scopoliju in Glavarju) bodisi da jih je z opazovanji in poskusi dopolnil sam Janša. Zanj je znano, da je uporabljal tudi tedaj razpoložljivo literaturo o čebelah, kot npr. Schiracha, Reaumureja in verjetno tudi druge (npr. Palteauja). Janševo učenje je bilo tedaj plod dotedanjega znanja, izpopolnjenega z njegovimi lastnimi odkritji. Janševo učenje tudi ni bila kopija takratne prakse gorenjskih čebelarjev, temveč v nekaterih pogledih pravo nasprotje njihove čebelarške prakse, kot pravi L. Armbruster. Čebelarška šola je bila potemtakem ne le učni, temveč tudi razvojno poskusni zavod.

Ko sem se v minulih desetletjih v razpravah o nakladnem panjskem sistemu skliceval na Janšo, so mi številni, tudi razgledani poslušalci priznali, da jim doslej ni bilo znano, da so naši znameniti predniki Furlan, Glavar, Janša, Goličnik delali z nakladami podobno, kot ravnamo z njimi danes mi.

Danes lahko rečemo, da bi Janševo učenje poznali še manj kot Glavarjevo, če ne bi zapustil dveh knjig, ki sta skoraj edini zbir njegovega celotnega čebelarjenja.

Kot je znano, je Janša že leta 1771 napovedal popolnejšo knjigo. Ob njegovi nenadni smrti leta 1773 je njegov učenec in naslednik Joseph Münzberg, po rodu Čeh, prevzel Janševo pisano zapuščino. Goličnik poroča, da je po nemški predlogi prevajal Popolni nauk in da mu jo je priskrbel Blaž Kumerdej.

S tem v zvezi je dobesedno senzacionalno odkritje, ki mi ga je januarja 1992 posredoval

Stane Sajevec. V pismu mi sporoča – med drugim – »V roke mi je prišla Encyklopedia pszczelarska, Warszawa 1989, kjer na str. 64 in 65 pod geslom Janša Anton piše med drugim: »Calošč jego dorobku stala sie znana dopiero po jego smerci, kiedy W 1775 r. w Wiedniu Joseph Münzberg wydal w języku niemieckim pozostawiony przez J. manuskrypt w języku słowenskim: Popelna nauka o čebelarstwie.« Kot navaja, naj bi Münzberg Janšev v slovenščini napisan rokopis Popolnega nauka o čebelarstvu prevedel v nemščino. Brez odgovora ostaja vprašanje, ali Kumerdej ni vedel za Janšev v slovenščini napisan rokopis ali pa mu ta ni bil dostopen.

Ker tako Sajevec kot Rihar nista bila povsem gotova, kaj je na stvari, se je Rihar obrnil na slavista prof. Viktorja Majdiča, in ta je potrdil, da je bil rokopis sprva napisan v slovenščini, šele po Janševi smrti pa preveden v nemški jezik. Prof. Majdič je še dodal, da bi kazalo ugotoviti, kdo je v enciklopediji pod geslom podpisani R – pa tudi, kakšne narodnosti je bil J. Münzberg, da je znal slovenski jezik. Ne da bi pretiraval, menim, da sta se Janša in Münzberg bržčas dobro razumela, ker ga je izbral za svojega naslednika. Znova citirajmo Sajeveca: »To je novost, da je Janša svoje delo pisal v rokopisu v slovenskem jeziku, saj doslej kaj takega ni bilo širše znano. Dvomim pa tudi, da bi J. Münzberg to zamolčal in da F. Rojina tega ne bi navedel v svojem prevodu. Menim, če je kaj resnice na tem, da je to veliko odkritje in smo torej Slovenci svojo prvo čebelarstvo knjigo dobili v svojem jeziku, četudi v rokopisu, že z Janšo (konec citata). Prof. Majdič poleg tega meni, da bi kazalo ugotoviti, ali ni morda kje na Dunaju Janšev rokopis.

Dodamo naj le, da je Janez Goličnik 1792. leta prevajal Popolni nauk o čebelarstvu iz nemškega jezika, to pa navaja v uvodu. Menimo tudi, da bi Blaž Kumerdej, če kdo, mogel na Dunaju poiskati izvorni rokopis in da bi ga dali tiskati, če bi mu

bil dosegljiv. Vse to se je namreč dogajalo pičlih 209 let po Janševi smrti.

V pismu z dne 20. novembra 1992 nam pisec tega gesla Romuald Žukovsky sporoča: »Geslo Janša sem izdelal na podlagi biografije ruskih avtorjev, slovenskih in nemških podatkov, kakor tudi po knjigi Nikolaja Litvickega Pszczelarstwo Polskie, Warszawa 1830, N. Litvicki je bil učelec profesorja Kuralta v Lvovu, Kuralt pa je bil Janšev učenec na Dunaju.«

(Janšev rojak Martin Kuralt, ki je postal v Lvovu predstojnik c. kr. akad. biblioteke in javni učitelj čebelarstva, je 1807 izdal Janšev »Popolni nauk o čebelarstvu«).

POVZETEK

Avtor nakaže obdobje, v katerem je na Dunaju deloval Anton Janša (1734–1773), omenja njegova odkritja iz biologije čebel, podrobneje pa analizira posebnosti ukrepov, od katerih je bil odvisen uspeh njegovega čebelarjenja: preprečevanje rojenja, narejanje rojev skupaj z vzrejo matic in prevažanje. Avtor končuje, da na Dunaju ni bila le prva čebelarška šola, temveč prava učna in poskusna ustanova.

Pisec navaja še podatek iz »Encyklopedia pszczelarska«, Warszawa 1989, da je Janša ob smrti 1773 zapustil v slovenščini napisan rokopis »Popolnega nauka o čebelarstvu« in da ga je v nemščino prevedel šele učenec in naslednik J. Münzberg.

Viri:

1. Rihar, J. (1973), Velečebelar Janša. Naši razlgedi 22, št. 23: 602–603.
2. Rihar, J. (1993), Delež Janeza Goličnika in drugih prevajalcev del Antona Janše ter njihovo mesto v razvoju čebelarstva in tiska. Sodobno kmetijstvo, 26, št. 9: 380–384.
3. Sajevec, S., pismo, 2. 1. 1992, s fotokopijo Enzyklopedia pszczelarska. Warszawa 1989, str. 64 in 65.
4. Žukowsky, R., pismo 20. 11. 1992.

z društvenega življenja

POROČILO O URESNIČITVI LETNEGA DELOVNEGA NAČRTA ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE ZA LETO 1993

MILAN RUNTAS

Minulo leto slovenskim čebelarjem ni bilo najbolj naklonjeno. Kar dobra čebelja bera

povzroča številnim večjim čebelarjem velike skrbi, saj pridelka ne morejo prodati,

nekateri pa imajo v zalogi celo predlani pridelani med, predvsem akacijev. Liberalna politika vlade z nekontroliranim uvozom vsega, kar potrebujemo ali pa tudi ne, škoduje našemu kmetijstvu in seveda tudi čebelarstvu. Julija lani je vlada odpravila količinski kontingent, uveljavljen leta 1992. S to omejitvijo smo dosegli, da so po uradnih podatkih slovenske carine leta 1992 uvozili 204 tone medu, do odprave predpisa leta 1993 pa 93 ton naravnega medu od dovoljenih 200 ton medu na leto. Te podatke nam je na našo zahtevo septembra lani posredovala republiška carinska uprava. Takoj po odpravi predpisa o omejitvi uvoza medu smo protestirali pri ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo in zahtevali vnovično sprejetje tega ali podobnega omejitvenega odloka. Z odgovornim delavcem na ministrstvu smo pripravili vse potrebne dokumente za uvedbo zaščitne carine (prelevmana) na uvoz medu, vendar je bila po številnih zavrnitvah pristojnih vladnih odborov sprejeta šele 11. 2. 1994 in objavljena v Uradnem listu, št. 6/94. S to uredbo je obdavčen uvoz naravnega medu in drugih sladil, kot sta umetni med, invertni sladkor itd., s 70 do 96 tolarji na kilogram. Ta »uspeh« ima, žal to lepotno napako, da je bil od avgusta 1993 do februarja 1994 dovoljen uvoz neomejenih količin medu. Različni uvozniki so se z njim oskrbeli najmanj za eno do dve sezoni. V istem Uradnem listu pa je odpravljena tudi izvozna spodbuda v višini 8,2 odstotka. Le-ta je nekaterim izvoznikom dajala del zaslužka pri izvozu našega medu. Tudi proti tej odločitvi smo nemudoma protestirali in zahtevali ne le vnovično uvedbo, ampak tudi povečanje izvoznih spodbud. Te so potrebne zlasti za svetle medove (akacijeve), saj cene le-teh na svetovnem trgu dosegajo komaj en ameriški dolar.

Drugo področje gospodarjenja in pospeševanja čebelarstva, na katerem smo tudi le delno uspeli izboljšati slabe razmere, je bila oskrba s sladkorjem za krmiljenje. Z dovoljenjem ministrstva za ekonomske odnose in razvoj smo prek direktije za blagovne rezerve in prek Zadržne kmetijske družbe oskrbeli čebelarstva, ki so organizirala nakup in prevoz, s približno

600 tonami sladkorja po dokaj ugodnih cenah.

Za prodajo embalaže za med smo angažirali osem čebelarjev, ki skrbijo za vso Slovenijo. Največ embalaže so pokupili pomurski čebelarji, nekaj manj ljubljanski, skoraj nič pa celjski. Nekateri prodajalci embalaže prodajajo tudi nalepke za kozarce, sicer pa jih čebelarji po povzetju naročajo povečini na Zvezi. Priskrbijo si lahko tudi reklamne letake za propagiranje prodaje čebeljih pridelkov. Od inšpekcijskih služb smo zahtevali, naj nadzirajo dosledno označevanje uvoženega medu na prodajnih policah. Zato smo orgnaizirali akcijo jemanja vzorcev medu v trgovinah in jih poslali v analizo. Le za en primer je strokovni laboratorij izrazil sum, da so v medu cvetni prahovi južnoameriškega izvora, vendar ga z razpoložljivimi aparaturami ni mogel dokazati. Tako je bilo cenen uvožen med še naprej možno prodajati z nalepko »domači ali slovenski med«. Kljub nekajkratnim dopisom, sestankom in protestom pa nismo uspeli odpraviti ali znižati davka na dohodek od prodaje čebeljih pridelkov. Še več. V popravku zakona o dohodnini, objavljenem v Uradnem listu, št. 71/93, se je obdavčitev s 15 odstotkov zvišala na 25 odstotkov. Plačila prometnega davka niso oproščena čebelarska društva niti čebelarji-ljubitelji, zato plačujemo prometni davek dvakrat: pri nakupu embalaže, sladkorja, zdravil ali reprodukcijskega materiala, kupec pa plača prometni davek še na embalirane čebelje pridelke.

Edini svetli točki za čebelarstvo v minulemu letu sta prav gotovo odlično delo posodobljene opazovalno-napovedovalne službe medenja in delo veterinarjev-svetovalcev. Ti so ob svojem rednem delu odkrili in sanirali veliko žarišč hude gnilobe čebelje zalege. Podatke o dnevni donosih medu, kratkoročne in dolgoročne napovedi medenja ste čebelarji lahko dobili 24 ur na dan na avtomatskem telefonskem odzivniku od aprila do konca septembra. Služba je številnim čebelarjem omogočila pravočasen dovoz čebel na pasišče in jim »pokazala« nova obetavna pasišča, za katera prej niso vedeli. Tudi ob pomoči službe so čebelarji izrabili več, zlasti gozdnih paš.

Precej čebelarjev zanima, koliko je Zveza naredila na področju lastninjenja. Do zakonskega roka v marcu smo vložili vso potrebno dokumentacijo za povrnitev nekdanjega premoženja Zveze. Vsem je znano, da postopki tečejo počasi, pa tudi verodostojne dokumentacije iz časa »prisvajanja« premoženja Zveze ni lahko priskrbeti. Zahtevki se nanašajo na vrnitev ali nadomestitev nekdanjih nepremičnin in proizvodnih sredstev ter zalog repromateriala in končnih izdelkov v času podržavljenja.

Zveza v imenu čebelarjev-kooperantov Medexa zahteva tudi enakopravno obravnavo le-teh pri lastninskem preoblikovanju Medexa. Zahtevek je Zveza naslovila na komisijo za revizijo lastninjenja podjetij pri SDK Slovenije oktobra 1993.

Na področju izobraževanja in informiranja čebelarjev smo izdali vse načrtovane številke Slovenskega čebelarja, barvni koledar in več vrst videokaset, diafilmov ter dokupili drugo strokovno literaturo za izo-

Ena od najpomembnejših prireditev Zveze je čebelarška razstava v Polju. Na zadnji se je g. Lojze Ličen predstavil z izpopolnjenim – kombiniranim sončnim toplilnikom.

braževanje čebelarjev. Na osnovni šoli v Polju pri Ljubljani smo februarja 1993 pripravili strokovni seminar s priložnostno razstavo čebelarške opreme. Vodilna tema seminarja je bilo trženje čebeljih pridelkov, osrednji predavatelj pa g. Ivanc, ki je sicer naše gore list, živi in čebelari pa v Franciji. Tradicionalno srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev so lani v osnovni šoli v Žirovnici pripravili gorenjski čebelarji. To je bilo eno najbolje organiziranih srečanj mladih čebelarjev v zadnjih letih. Nastopajočim so podelili številne nagrade, dosegli pa so tudi največji obisk v zadnjih petih letih. Februarja lani so se sestali tudi predavatelji čebelarstva. Uskladili so svoja predavanja ter se seznanili z novostmi na področjih podajanja snovi iz čebelarstva.

V sredstva javnega obveščanja smo s težavo prodrli le nekajkrat. Na slovenski TV so bile štiri oddaje o čebelah, na radiu Slovenija jih je bilo približno 30, v časopisih pa smo se predstavili približno 15-krat. Poleg prispevkov, namenjenih čebelarjenju (o donosih medu, napovedih medenja, zdravljenju), so številni članki in oddaje govorili o pomenu medu in drugih čebeljih pridelkov v prehrani, oprашevanju rastlinja in etnografskih vidikih slovenskega čebelarjenja. Le propagandnih prispevkov za večjo prodajo medu in drugih pridelkov nam ni uspelo objaviti brezplačno. Kako je s tem pri lokalnih radijskih postajah in časopisih, žal, ne vemo, možnosti za tovrstno propagando in izobraževanje kupcev pa so velike.

Raziskovalno delo na področju selekcije kranjske čebele opravlja Kmetijski inštitut Slovenije, strokovno pa je odgovoren tudi za vodenje prenovljene opazovalno-napovedovalne službe medenja ter dela in nadzora nad izrabo čebeljih paš v Sloveniji. Za to pripravlja pašni kataster razširjenosti medovitega rastlinja v Sloveniji in spremembo pravilnika o izbiri čebeljih paš. Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da je nekaj čebelarških navdušencev vzpodbudilo raziskave vzorcev medu na trse hude gnilobe na Inštitutu za mikrobiologijo Veterinarske fakultete v Ljubljani.

Zveza je vzpodbudila tudi ustanavljanje čebelarških zadrug. Na območnih posvetih

Na razstavi pa seveda veliko pozornosti čebelarjev pritegnejo tudi izdelki Antona Logarja.

novembra in decembra lani smo se z vodstvi čebelarških društev dogovarjali o morebitnih sedežih zadrug in administrativno-strokovni pomoči pri ustanavljanju le-teh. Zaradi enakopravnega položaja je izvršni odbor Zveze sklenil, da se Zveza ne bo vključila v nobeno od zadrug, ki jih lahko ustanovijo le trije polnoletni občani. Kot nam je znano, sta bili doslej ustanovljeni dve specializirani čebelarški zadrugi v Novi Gorici in Ljubljani, delati pa še nista začeli. Našteli smo nekaj najpomembnejših področij dela, na katerih smo lani skušali izboljšati razmere za čebelarjenje. Kot vidite, smo uspeli le v nekaterih delih čebelarstva, drugod pa so se razmere poslabšale ali so ostale nespremenjene.

Še kratko pojasnilo tabele o finančnem poslovanju Zveze v letu 1993. Največje

povečanje načrtovanih prihodkov v primerjavi z realiziranimi je opaziti pri prihodkih iz naših lastnih dejavnosti. Lani smo pripravili in prodali toliko učnih, reklamnih in tržnih gradiv, da smo za štiri in polkrat presegli načrtovani znesek. Namenske dotacije, ki jih je prejela Zveza za delo opazovalno-napovedovalne službe, so večje od načrtovanih zaradi nakupa nove opreme za kolikor toliko normalno delo opazovalca. Kot je znano, smo ga redno zaposlili avgusta lani. Presežek prihodkov pa ni »klasični dobiček«, kot bi pričakovali, ampak gre za finančna sredstva od prodaje čebelnjaka pod Rožnikom, le-ta pa lahko namenimo le za novo čebelarstvo naložbo.

Na odhodkovni strani je največje povečanje pri postavkah, povezanih z zagonom nove opazovalno-napovedovalne službe:

Zaradi preglednosti posebej navajamo stroške opazovalne službe:

– Izdatki za opremo in plačilo dela opazovalcev	3.657.711,00 SIT
– 25 % vseh režijskih stroškov Zveze	929.500,00 SIT
SKUPAJ	4.646.311,00 SIT

Kmetijski inštitut nam je za delo te službe nakazal 3.769.308,00 SIT in takoj plačal vse stroške, razen režijskih, vendar so ti stalni, če služba dela na sedežu Zveze ali ne.

Stroški izdajanja Slovenskega čebelarja v letu 1993:

– stroški tiska in poštnine,	5.470.735,00 SIT
– bruto plača urednika in avtorski honorarji,	2.974.659,00 SIT
– 20-80 % del plače in pog. honorarjev drugih,	1.806.513,00 SIT
– 25 % režijskih stroškov Zveze.	929.500,00 SIT
Skupni stroški izdajanja Slovenskega čebelarja	11.181.407,00 SIT

FINANČNO POROČILO ZA LETO 1993

PRIHODKI	Načrt 1993	Real. 1993	Index
Članarina-naročnina	9,750.000,00	9,729.705,00	100
Prih. od lastne dej.	800.000,00	3,651.275,00	456
Obresti	1,500.000,00	948.767,00	63
Namenske dotacije, najemnine	3,500.000,00	5,120.116,00	146
Presežek (kupnina čebelnjaka)	2,087.056,00	2.087.056,00	100
Skupaj	<u>17.637.056,00</u>	<u>21,536.919,00</u>	122
ODHODKI			
Drobni pisarniški mat.	51.000,00	103.560,00	203
Elektrika, plin, pog. gorivo	165.000,00	162.579,00	99
Obratovalni str.	1,040.000,00	418.388,00	40
PTT storitve	72.000,00	155.545,00	216
Tiskanje SČ, koledarja, PTT	3,400.000,00	5.470.735,00	161
Proizv. storitve (fotokop.)	93.000,00	475.469,00	511
Neproizv. storitve (oglas)	180.000,00	624.907,00	347
Avtorski hon.-bruto	960.000,00	1,042.536,00	108
Pogodbena dela-bruto	1,958.000,00	1.730.506,00	88
Plače-bruto	3,098.000,00	4,152.216,00	134
Reprezentančni str.	100.000,00	62.820,00	63
Amortizacija		295.727,00	
Zavarovanje, provizija SDK	100.000,00	158.112,00	158
Dnevnice in potni str.	500.000,00	1,455.380,00	291
Prevoz in malice zaposl.	300.000,00	352.714,00	118
Nakup učil in materiala	1,100.000,00	1.640.568,00	149
Članarine		155.493,00	
Stroški opazovalcev		731.135,00	
Skupaj		<u>19.188.390,00</u>	
Presežek prihodkov nad odhodki	2.087.056,00	2,348.529,00	112
Skupaj	<u>17,637.056,00</u>	<u>21,536.819,00</u>	122
BILANCA STANJA 1993			
Denarna sredstva na žiro računu		1,178.626,00	
Denarna sredstva v blagajni		41.294,00	
Terjatve za predujme (DZS)		26.000,00	
Vrednost trg. blaga (kozarci, literatura, odličja)		2,949.518,00	
Dolgoročni depozit (vezana sr. pri ZHKS)		2,262.074,00	
Vrednost osnovnih sredstev		4,469.746,00	
Investicija v teku		3,198.351,00	
Denarna sr. SP na ŽR		4.072,00	
SKUPAJ AKTIVA		<u>14,156.679,00</u>	
Poslovni sklad		7,687.332,00	
Obvez. iz odteg. davkov (plača v l./94)		71.013,00	
Obvez. do dobaviteljev (rač. pl. l./94)		1,175.208,00	
Presežek prihodkov, prenešen v l. 94		2,348.530,00	
Pasivne časovne razmejnitve (članarina v l. 1993 za 1994)		2,874.050,00	
Skladi		547,00	
SKUPAJ PASIVA		<u>14,156.680,00</u>	

drobni material in proizvodne storitve so posledica nakupa drobne tehnološke opreme za opazovalca, višji potni stroški pa so posledica uporabe lastnega vozila delavca v prvih mesecih službe, pred nakupom službenega vozila. Bilanca stanja kaže vrednost denarnih sredstev, zalog trgovskega blaga, terjatev in osnovnih sredstev

ter opreme, s katero gospodari Zveza. V okviru investicije v teku sodi nedokončana megalomanska naložba v Čebelarski izobraževalni center na Brdu pri Lukovici, za katerega doslej še nismo uspeli najti uporabnika oziroma investitorja, ki bi objekt dokončal.

VS

FRANC VOZELJ

Decembra 1993 smo se poslovili od dolgoletnega člana našega čebelarskega društva Franca Vozlja.

Rodil se je v kmečki družini na Mamolju nad vasjo Sava pri Litiji. Kot številne druge je vojna vihra tudi njega zanesla v nemško taborišče. Po vojni se je vrnil na domačijo in pomagal staršem pri obnovitvi doma, tedaj pa je začel tudi čebelariti. Spoznal je, da brez čebel ni kmetijstva. Čebelaril je kar 41 let. Člani Čebelarskega društva Litija se ga bomo spominjali kot naprednega in poštenega čebelarja.

Čebelarsko društvo Litija

ZMAGO OREL

To pomlad Zmago ne posluša več prešernega šumenja pred čebeljimi panji. S čebelami je prijateljeval četrto stoletja; lani pa je s svojima zvestima pomočnikoma – z ženo in sinom – oskrboval nekaj manj kot sto čebeljih družin.

Kot veliko Primorcev ga je pri 19-ih letih italijanski fašizem oblekel v vojaško suknjo. Imel je srečo, da je preživel rusko fronto, po kapitalizaciji Italije pa še partizanščino. Sledila so leta učenja in šolanja. Končno je postal ravnatelj policijske šole v Tacnu.

V spominu znancev in prijateljev je bil znan kot družaben mož, saj je v družini rad tudi zapel. Nekaj let je bil zelo dejaven v čebelarskem društvu in prejel je tudi odličje Anton Janša III. stopnje.

Čebelarsko društvo
Ljubljana-Center

FERDO DOMA

Novembra je minilo leto, odkar med nami ni več vestnega čebelarja Ferda Doma. Član ČD Črenšovci je bil vse od ustanovitve društva.

Rodil se je leta 1912 v Črenšovcih. Čebelariti je začel že kot mlad fant, k čebelarjenju pa ga je spodbudil tast, ki je bil velik čebelar. Ko si je nabral dovolj izkušenj, je začel z nekaj družinami čebelariti samostojno.

Vse do svoje smrti je bil dejaven v čebelarski družini. Čebele so dobile novega lastnika, saj jih hčerka ni mogla obdržati.

Čebelarji ČD Črenšovci ga bomo ohranili v prijaznem spominu.

Čebelarska družina Črenšovci

EDI ŽEKAR

Čebelarska družina Henrik Peternel Celje se je februarja letos s praporom na ljubljanskem pokopališču poslovila od čebelarja in svojega tajnika Edija Žekarja.

Rojen je bil leta 1928 v

rudarskem mestu Trbovlje v rudarski družini. Še kot majhen otrok se je s starši preselil v Loko pri Žusmu in tamkajšnje kmečko okolje ga je spodbudilo k čebelarjenju. V tem kraju je obiskoval tudi osnovno šolo, meščansko šolo pa v Mariboru. S 17 leti je postal partizan. Po končani vojni je obiskoval šolo za častnike v Sovjetski zvezi. Kot podpolkovnik je služboval v različnih krajih. Leta 1978 se je upokojil in se naselil v Celju.

Po upokojitvi se je posvetil čebelarstvu. Čebelaril je v AŽ panjih, sprva na Žusmu, pozneje pa v Košnici na Kozjanskem.

Večkrat je bil izvoljen za tajnika ČD Henrik Peternel Celje, bil pa je tudi tajnik Medobčinske zveze Čebelarskih društev v Celju. Vestno in natančno je opravljal obe funkciji, tako da bomo zdaj le s težavo zapolnili vrzel v obeh čebelarskih organizacijah.

Za vsa prizadevanja v čebelarskih organizacijah smo mu celjski čebelarji zelo hvaležni.

ČD Henrik Peternel Celje
MOČZ Celje

HERMAN BLAZINŠEK

Na vojniškem pokopališču smo se čebelarji Čebelarske družine Vojnik januarja letos s praporom in govorom poslovili od čebelarja Hermana Blazinška. Rodil se je leta 1944, čebelariti pa je začel leta 1975.

Uredil si je vzoren čebeljak. Herman je bil vesten član naše čebelarske družine od začetka čebelarjenja vse do prerane smrti. Vestno je skrbel za svoje čebelice, vestno pa je delal tudi v društvu. Vedno je rad pomagal pri delu v družini, hodil na predavanja, se izobraževal in bil zgled drugim čebelarjem. Zaradi zahrbtni bolezni se je moral že zgodaj invalidsko upokojiti, vendar zaslužene pokojnine ni mogel uživati. V Razgorju ga bodo zaman čakale čebele, ki se že prebujajo iz zimskega počitka. Družini pokojnega bomo čebelarji pomagali, da bodo čebele spomladi pravilno oskrbovane.

Člani čebelarske družine Vojnik bomo pokojnega Hermana ohranili v najlepšem spominu.

Čebelarska družina
Vojnik

FREDI KUREČIČ

S čebelarstvom se je začel ukvarjati pred dobrimi 10 leti. Hitro je začutil potrebo po povezanosti, pridobivanju znanja in prenašanju izkušenj, zato se je vključil v Čebelarsko družino Gradišče-Lenart.

Po zgodnji izgubi žene je iskal svoj mir in zadovoljstvo pri čebelah. Z nekaj družinami je čebelaril v AŽ panjih. Vso skrb je namenjal delu, svoji družini, čebelam in delu v družini. Pred štirimi leti je prevzel delo blagajnika čebelarske družine in ga vestno opravljal.

Kmalu po dopolnjenem 50. letu je nenadoma in tiho odšel. Od njega smo se poslovili septembra lani na pokopališču pri Lenartu v Slovenskih goricah.

Hvaležni smo mu za njegov prispevek k razvoju in ohranjanju čebelarstva ter za delo v čebelarski družini.

Čebelarska družina
Gradišče-Lenart

FRANC LEVONNIK

Lani poleti, ko je bilo življenje v panjih na vrhuncu, smo se na pokopališču v Starem trgu poslovili od dolgoletnega člana našega društva Franca Levovnika.

Rodil se je pred 79 leti v Dovžah, kjer je skupaj z očetom že čebelaril s kranjci. Samostojno pa je začel čebelariti leta 1948, najprej tudi s kranjci, pozneje pa z AŽ panji. Ker je živel v Slovenj Gradcu, v mestu seveda ni mogel imeti čebelnjaka in čebel. Zato si je najel čebeljak v bližini vasi Legen in se tja vozil z motorjem. Nekega usodnega dne pa se mu je med potjo do čebelnjaka pripetila prometna nesreča in zaradi hudih poškodb je ni preživel. Bil je zelo uspešen čebelar, čebelarski preglednik in društveni poverjenik.

Na njegovi zadnji poti smo ga pospremili z društvenim praporom. Kot vztrajnega in vestnega čebelarja ga bomo ohranili v prijaznem spominu.

**Čebelarsko društvo
Slovenj Gradec**

IVAN PIPENBAHER

Hladnega novembrskega popoldneva, ko so se čebele zgrinjale v zimsko gručo, smo se na pokopališču v Slovenski Bistrici poslovili od našega člana Ivana Pipenbaherja. V spomin in v zahvalo smo se mu ob odprtem grobu poklonili z novim društvenim praporom.

Ivan se je rodil leta 1922 v Spodnji Novi vasi pri Slovenski Bistrici. Mladost je preživel v svojem rojstnem kraju. Po končani osnovni šoli se je še pred drugo svetovno

vojno zaposlil v tovarni Impol v Slovenski Bistrici.

Že decembra 1942 pa so ga prisilno mobilizirali v okupatorjevo vojsko. Doživel je prave vojne strahote, dvakrat je bil ranjen in dlje časa je preživel v bolnišnicah. Po osvoboditvi se je vrnil v domači kraj in se kmalu zaposlil. Čebelariti je začel šele v zrelih letih, leta 1960, in sicer z desetimi panji. S toliko panji je čebelaril vsa leta. Bil je napreden čebelar. Med drugim se je dobro zavedal vloge kakovostne matice v čebelji družini. Matice je vzgajal kar sam in jih redno menjaval. Ivan Pipenbaher pa je bil dejaven tudi pri delu čebelarske organizacije. Za njegovo delo mu je čebelarska družina leta 1988 podelila priznanje. Čebele, ki jih je Ivan zapustil, pa vendarle ne bodo ostale brez gospodarja, saj bo njegovo delo nadaljeval sin Janez.

Člani ČD Slovenska Bistrica bomo našega dolgoletnega člana ohranili v prijaznem spominu.

**Čebelarska družina
Slovenska Bistrica**

PRIJAVE ZA STROKOVNI ČEBELARSKI IZLET V NEMČIJO

Program izleta je pripravila ZČDS v sodelovanju s potovalno agencijo RELAX.

Program izleta: 12. maja 94 (četrtek) – odhod iz Ljubljane ob 8. uri, nakupi pri Münchnu in nato vožnja do Balingena pri Stutgartu, namestitve in nočitev.

13. maja (petek) – Po zajtrku ogled čebelarstva v kraju Fischermühle, predavanje v posebni dvorani nato ogled obrata in oddelka za predelavo čebeljih pridelkov. Zvečer večerja v domačem gostišču.

14. maja (sobota) – Ogled največje nemške trgovine čebelarske opreme Graze pri Stutgartu (možen nakup čebelarske opreme), nato ogled Stutgarta – muzej – nakupi. Ob 15. nadaljevanje vožnje do Biedenkopfa.

16. maja – Ogled bio čebelarjenja pri g. Thunu in pridelovanje čebeljih pridelkov. Po kosilu ob 16. uri odhod nazaj v Ljubljano kamor bomo prispeli v zgodnjih jutranjih urah.

Cena 345 DEM po prodajnem tečaju LB na dan vplačila.

V ceni je vračunana vožnja, tri nočitve z zajtrkom, in kosilo, ogledi in strokovno vodenje.

PRIJAVE IN VPLAČILA SPREJEMA RELAX MUTA, Ob Polju 7, 62366 Muta **Številka žiro računa – 51860-601-41705**, plačate lahko tudi osebno preko blagajniškega prejemka:

agenciji na Muti (ob Polju 7) od 8. do 16. ure (tel. 0602/61-236),

v agenciji Dravograd (Trg 4. julija 34) od 15. do 17. ure (tel. 0602/83-627)

v agenciji Velenje (Trg mladosti 6) od 8. do 16. ure (tel. 063/851-999)

v agenciji Ljubljana (Cankarjeva 3) od 8. do 13. ure in od 15. do 17. ure (tel. 061/125-31-22)

v agenciji Maribor (Svetozarevska 10) od 9. do 17. ure (tel. 062/227-630)

v agenciji Murska Sobota (Lendavska 19) od 9. do 17. ure (tel. 069/22-928)

Potrebno število prijavljenih: minimalno 40 oseb. Zadnji rok plačila je 30. 4. 1994 oziroma do zasedbe mest.

ZČDS in RELAX

VABILO NA 43. LETNO SKUPŠČINO ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

V skladu z 2. odstavkom 22. člena pravil Zveze čebelarских друstev Slovenije in sklepom IO ZČDS, sprejetim 5. 3. 1994

s k l i c u j e m

43. redno letno skupščino Zveze čebelarских друstev Slovenije

v soboto 9. aprila 1994 ob 9. uri

v dvorani Zavoda za zdravstveno varstvo Ljubljane, Ljubljana, Miklošičeva 24.

V skladu z 19. členom pravil ZČDS ima pravico glasovati oziroma zastopati čebelarje z območja cele občine le en delegat (ne vsako društvo), zato se v okviru občine dogovorite, katero čebelarsko društvo bo letos poslalo delegata.

**Predsednik:
Marjan Skok, i.r.**

INFORMACIJE O ČEBELJIH PAŠAH NA AVTOMATSKEM TELEFONSKEM ODZIVNIKU

Od 15. aprila do 1. oktobra 1994 boste 24 ur dnevno vsak dan preko tel. št. (061) 12-61-335 dobili najnovejše podatke o donosih na opazovalnih postajah, kratkoročne prognoze o medenju in druge, za čebelarje nujno potrebne napotke.

ZČDS in KIS

PRIJAVE ZA XVII. SREČANJE IN TEKMOVANJE MLADIH ČEBELARJEV, KI BO 23. APRILA 1994 V SEVNICI V OŠ SAVO KLADNIK

Obveščamo čebelarske krožke in njihove mentorje, da naj pisno prijavijo svoje ekipe na tekmovanje mladih čebelarjev na naslov Zveza čebelarских друstev Slovenije, Cankarjeva 3, 61000 Ljubljana.

V prijavnici napišite ime in naslov šole ali društva, v okviru katerega deluje krožek, število ekip in kategorije, v katerih boste tekmovali ter skupno število udeležencev. Vsak krožek lahko nastopi z eno dvočlansko ekipo v vsaki kategoriji, skupaj torej največ tri ekipe v različnih kategorijah. V nižji skupini lahko nastopijo le učenci od 1. do 5. razreda, v srednji od 6. do 8. razreda osnovne šole, v višji pa učenci vseh razredov osnovnih in srednjih šol. Testna vprašanja bodo iz snovi v Priročniku za čebelarske začetnike št. 5. in Priročniku o zdravstvenem varstvu čebel. Testnih vprašanj prijavljenim ekipam ne bomo pošiljali.

**ZČDS Komisija za izobraževanje
in čebelarski naraščaj**

POVERJENIKI ZA PASIŠČA

Čebelarско društvo Begunje pri Cerknici

Ivan Škerlj, Begunje pri Cerknici 68a, 61382 Begunje pri Cerknici – Prijave do 15. 6. 1994

Čebelarско društvo Šempeter pri Gorici

Jože Praček, B. Vodopivca 7, Dornberk, tel. (065) 56-479, vloge do 10. 4. 1994

Čebelarско društvo Cerknica

Edvard Vičič, Kamna gorica 63, 61380 Cerknica, tel. (061) 791-913

Alojz Klančar, Dolenje Jezero 4a, 61380 Cerknica, tel. (061) 791-812

Zveza čebelarских друštev Ptuj

ZČD Ptuj – Srečko Rupnik, Kraigherjeva 21, 62250 Ptuj, tel. (062) 778-570

Čebelarско društvo Ilirska Bistrica

Rudi Šuštar, Rozmanova 29, 66250 Ilirska Bistrica, tel. (067) 41-588, ali 42-094

Anton Čekada, Ilirska Bistrica, Gregorčičeva 23,

Franc Zadnik, Kilovče 2, 66255 Prem, tel. (067) 86-180

Vladimir Širca, Knežak 195/B, 66253 Knežak, tel. (067) 84-593 za Mašun

Zveza čebelarских друštev Murska Sobota

Anton Štefko, Moravske toplice, tel. (069) 48-265

Čebelarско društvo Ljubljana Barje

Franc Trstenjak, Črna vas 22, 61000 Ljubljana

Čebelarско društvo Lovrenc na Pohorju

Marko Pušnik, Ruta 13, 62342 Fala, Tel. (062) 675-423

Jože Kajzer, Cesta vstaje 12, 62344 Lovrenc na Pohorju

Čebelarско društvo Ajdovščina

Čebelarско društvo Ajdovščina, 65270 Ajdovščina, vloge do 12. 4. 1994

Čebelarška družina Kamnica-Brestanica

Alojz Cehner, Koroška c. 59, 62000 Maribor, vloga do 15. maja 1994

Čebelarška družina Črešnovci

Jože Tretnjek, Žizki 93, Črešnovci, tel. (069) 70-817

Štefan Cigan, Gornja Bistrica 133, 69232 Črešnovci

Čebelarška družinba Gornji Grad

Franc Orešnik Šmiklavš 11, 63342 Gornji Grad za Črnic

Jože Fašun, Kocbekova 4, 63342 Gornji grad, tel. (063) 843-313, vloge pošljite do 10. maja 1994.

Čebelarско društvo Kokarje

Martin Bric, Šmartno 57, pošta 63341 Šmartno ob Dreti, tel. (063) 845-155, za območje KS Šmartno ob Dreti

Franc Krajner, Dobetina 41, pošta 63331 Nazarje, tel. (063) 831-559 za območje zaselkov Pusto polje, Lačja vas (KS Nazarje)

Milan Gros – Dobetina 8, pošta 63331 Nazarje, tel. (063) 831-220, za območje Kokarje, Nazarje in Dobrovlje (KS Nazarje)

Rudi Golob, Zg. Pobrežje 20, pošta 63332 Rečica ob Savinji, tel. (063) 832-210 za območje zaselkov Trnovec in Pobrežje (KS Nazarje)

Čebelarско društvo Postojna

Področje Zagorje-Bukovec – Požar Andrej, Belsko 26, tel. (067) 59-199

Področje Pivka jama Kalič Rauberkomanda – Ostrouška Klavdij, Postojna, Notranjska 2, tel. (067) 22-541

Področje Planina-Podgora – Maticič Stojan, Planina 14/a, tel. (067) 57-625

Področje Debeli kamen, Otoška dolina, Jurjeva dolina – Požar Ivan Klenik 31 p. Pivka tel. (067) 51-738

Abram Marjan, Pivka tel. (067) 51-196

Primožič Jadran, Pivka, tel. (067) 51-344

Področje Nerina in okolice – Kaluža Ivan, tel. (067) 55-562

Področje Vremska dolina – Biščak Cveto, Gornje ležeče tel. nima

Področje Košana dolina – Spetič Ivan, Košana 25, tel. (067) 55-874

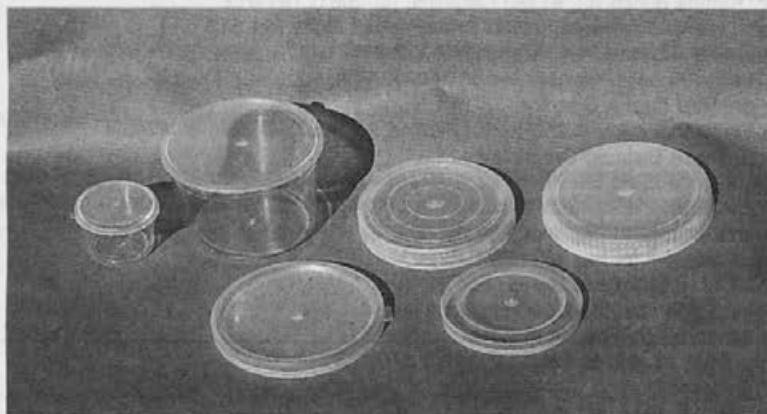
Področje Nanosa – Hudičevac – Gojak Franc, Slavinje 2, tel. (067) 56-723

ČD Gornja Radgona – Stanko Korošec, Norički Vrh 24, 69250 Gornja Radgona

ČD Nova Gorica – Viktor Grešičič, Toma Brejca 14, Nova Gorica, tel. (065) 28-085.

PLASTIKA PREPELUH, Ljubljana, Kamnoseška 13
(pod Golovcem – Štepanja vas), tel. (061) 454-933

Nudimo vam plastične pokrove za steklene kozarce vseh vrst in barv:
– premer 83 brez navoja – premer 83 z navojem – premer 83 twist off
– premer 68 brez navoja – lonček za 250 g medu – lonček za 25 g medu

Na podlagi »Pravilnika o izkoriščanju čebelje paše« v občini Sežana objavljamo

R A Z P I S
stojišč za prevozne čebelnjake za akacijevo pašo
v dolini Branice in Vremski dolini

1.

Razpisujemo natečaj za dodelitev 17 stojišč za akacijevo pašo v dolini reke Branice in 27 stojišč v Vremski dolini in Rodiškem okolišu, ki se razprostirajo v katastrski občini Sežana.

Prijave čebelarji pošljejo na naslov »Čebelarstvo Sežana«. V prijavi naj bo navedeno željeno stojišče, kar bo društvo v skladu z možnostmi upoštevalo pri izdaji dovolilnice za vstop na pasišče. Po pridobitvi dovolilnice čebelar sam uredi odnos z lastnikom zemljišča.

Čebelarstvo bo upoštevalo le prijave, ki bodo prispele na društvo do 20. aprila 1994.

Za upravni odbor ČD Sežana:
Ivan Atelšek

V NEMČIJI SO REGISTRIRALI BAYVAROL

Vse nemške revije poročajo, da je nemško zvezno ministrstvo za zdravstvo 14. januarja 1994 registriralo bayvarol kot sredstvo za zatiranje varoze.

DOPOLNILO: V prejšnji številki smo poročali o prelevmanih na uvožen med. Navedena višina dajatve velja za kilogram medu.

Urednik

POKLICNI ČEBELARJI SO PROTESTIRALI PRED PALAČO
EVROPSKE UNIJE V BRUSLJU

Pred sedežem Evropske unije je 24. januarja letos več kot dva tisoč poklicnih čebelarjev iz držav članic Evropske unije protestiralo proti prevelikemu uvozu cenenih prekomorskih medov, saj je to ceno medu zelo znižalo, in to tako v trgovinah kot v odkupu. Čebelarji so zahtevali zmanjšanje uvoza medu v države dvanajsterice in večje ugodnosti za čebelarje. Opozorili so na ekološko škodo, ki jo utegne v naravi povzročiti zmanjšanje števila čebeljih družin, ter zahtevali natančno deklariranje uvoženih medov, učinkovito kontrolo in visoke kazni za kršilce.

Urednik J. M.

- PRODAM** več čebeljih družin na AŽ satju, inf. (061) 376-505.
- PRODAM** magirus 4500, atestiran za prevoz 72 AŽ panjev, 30 naseljenih AŽ, 8 Gromovih in 3 Grajševe nove panje, inf. (069) 22-240.
- PRODAM** AŽ 10 satne panje, inf. (061) 613-022.
- PRODAM** nove satnike AŽ mere, inf. (061) 559-594.
- PRODAM** prikolico-čebelnjak z 12 AŽ 10 S naseljenimi panji, inf. (067) 51-032.
- PRODAM** dvoosno prikolico vozno z osebnim avtomobilom s 24 AŽ panji ali brez ali samo čebele, inf. (061) 724-369.
- PRODAM** nekaj čebeljih družin, inf. (061) 831-184.
- PRODAM** TAM 4500 s kontejnerjem in 42 naseljenimi AŽ 10 S ter prostorom za točenje medu, inf. (06§) 21-974.
- PRODAM** čebelje družine na 5, 7 in 9 S s panji ali brez in 4 LR panje. V maju sprejemam naročila za 5 in 7 S družine, inf. (068) 73-486.
- PRODAM** lesen čebelnjak-prestavljen s 15 panji in vso čebelarstvo opremo, inf. (0601) 20-517.
- ČEBELE** na satju (na 7 ali 10 S) prodam, lahko s panji. Zdrave, veterinarsko pregledane družine bodo na voljo okoli 1. maja. **POCENI** prodam (praktično podarim) tudi soliden prevozni čebelnjak TAM »šestak« v voznem stanju, inf. Franc Jeras (%61) 267-250 po 20. uri.
- PRODAM** 20 novih in 20 malo rabljenih AŽ 10 S panjev z možnostjo vgraditve osmukalnika, tel. (067) 51-397.
- PRODAM** 12 rabljenih AŽ 10 S po ugodni ceni, inf. (062) 671-253.
- PRODAM** 20 čebeljih družin in TAM 2000 za prevoz AŽ panjev, inf. (064) 216-479.
- PRODAM** prikolico za prevoz 12-16 AŽ panjev, inf. (065) 56-479.
- PRODAM** čebelje družine na 9 S, inf. (064) 45-201.
- PRODAM** 20 močnih čebeljih družin na satju - 7 S, inf. (061) 59-559.
- ZARADI** starosti prodam stabilen in montažni pašni čebelnjak z naseljenimi 30 AŽ 10 S v Razvanju pri Hočah, inf. (062) 510-819.
- PRODAM** 8 AŽ panjev na 10 S z zdravimi čebelami in 1 letnimi maticami ter 22 praznih, dobro ohranjenih AŽ 10 S po ugodni ceni, Ivan Meserko, Puščava 9, 68230 Mokronog.
- POCENI** prodam kontejner za TAM 2001 za prevoz 30 AŽ s prostorom za točenje medu. Kontejner je možno uporabiti tudi kot čebelnjak, inf. Alojz Novak, Narcisna 14, Veržej, tel. (069) 87-874.
- PRODAM** 10 rabljenih AŽ panjev 10 S in večjo količino novih satnikov (okvirjev), inf. (061) 577-296.
- PRODAM** večje število čebeljih družin s panji ali brez, inf. Albert Brenkovič (062) 772-427.
- KUPIM** 4-satno nerjaveče AŽ točilo, inf. (065) 75-440 popoldan.
- PRODAM** 10 čebeljih družin na 10 AŽ satih, čebelarstvo tehniko za v panj, 20 smukalnikov za cvetni prah in 10 novih 5 S prašilkov, inf. (064) 310-505.
- NA SELIH** pri Otovcu prodam parcelo, primerno za čebelarjenje. Do parcele je dovozna pot, ob njej pa asfalt in elektrika, inf. (068) 58-191.
- PRODAM** nove 9 S AŽ panje, inf. (061) 374-308.
- PRODAM** prikolico za 12 AŽ 10 S panjev, inf. (063) 772-161.
- PRODAM** prikolico z 10 AŽ naseljenimi panji, čebele so zdrave, inf. (064) 621-602.
- PRODAM** 3 naseljene LR panje in več druge čebelarstvo opreme, inf. (063) 712-334 zvečer.
- PRODAM** 10 naseljenih AŽ panjev, inf. (0608) 32-673.
- PRODAM** 4 nove AŽ panje na 10 S. Cena ugodna - po dogovoru, Alojz Kubelj, Bukovica 54, Vodice.
- UGODNO** prodam 22 čebeljih družin v AŽ panjih, inf. (069) 22-365.
- PRODAM** TAM 5000 s 54+10 AŽ panji 5, 10 in 11 S s čebelami, inf. (063) 701-326.
- ZARADI** starosti in boleznih prodam 25 naseljenih AŽ panjev in 5 prašilkov na 5 S, cena po dogovoru. Andrej Zajc, Ribnica (061) 861-866.
- PRODAM** TAM 5500 za 60 AŽ panjev ter naseljenih 20 AŽ z osmukalniki, inf. (061) 731-136.
- PRODAM** prevozni čebelnjak TAM 5500 za 66 panjev. Vozilo je v odličnem stanju in registrirano. Tone Krivec, Velenjska 9, Žalec, (063) 713-541.
- PRODAM** 7 čebeljih družin z mladimi maticami v 9 S AŽ panjih in 10 rabljenih 9 S panjev, inf. (067) 51-196.

PRODAM večje število čebeljih družin na AŽ satju, inf. (061) 751-231 zvečer.

PRODAM ročno prešo za izdelovanje satnic, nekaj prašilčkov na 3 S in nekaj na 7 S, inf. (061) 329-725.

ZARADI boleznih prodam vso čebelarstvo opremo, 8 družin na 10 S AŽ, 6 na 7 S in 4 na 4 S vse skupaj s panji. Panji so stari 2 leti, družine so zelo močne in zdrave. Štefan, Pretnarjeva 7, Ljubljana-Višmarje.

PRODAM 10 naseljenih AŽ panjev, inf. Marija Kuzmič, (069) 23-717.

PRODAM sedlasti vlačilec TAM 170T14 s prikolico in 90 AŽ panji čebel, inf. (068) 23-794.

PRODAM naseljene AŽ panje, 5 in 7 S prašilčke, s selekcioniranimi mladimi maticami, prazne rabljene AŽ panje in stiskalnico za AŽ satnice, inf. (0608) 82-203.

UGODNO prodam TAM125T12, motor generalno obnovljen, 72 panjev s čebelami, inf. (069) 87-423 po 20. uri.

PRODAM triosni IMV kombi (71 letnik), predelan za 24 AŽ panjev, inf. (061) 756-111.

POCENI prodam TAM 2001 za prevoz čebel za 32 AŽ panjev in čebele na 9 S, Franc Pintar, Sp. Besnica 107, Zg. Besnica, (064) 403-282.

PRODAM več čebeljih družin na AŽ satih, Miro Kavčič, (064) 712-042.

UGODNO prodam TAM 5000 za 66 AŽ panjev s spalno kabino, inf. (%61) 59-610.

PRODAM 6 čebeljih družin na 5 AŽ S, inf. (061) 787-378 od 18. do 20. ure.

PRODAM močne čebelje družine s panji ali brez na 5, 9 in 10 AŽ satih, kasetno točilo za 8 satov, stroj za odkrivanje satja in tehniko za pod panj, inf. (061) 712-089.

PRODAM 30 močnih in zdravih čebeljih družin na AŽ satju, inf. (0608) 68-330.

PRODAM 4 čebelje družine, inf. (064) 421-540.

UGODNO prodam večje število satnih okvirov in 12 novih AŽ panjev 10 S, inf. (061) 866-241.

NUJNO in poceni prodam: tovornjak TAM 6500 atestiran za prevoz čebel, brezhiben z 62 AŽ 10 S starimi 5 let, od tega 40 naseljenih s čebelami, inf. (0608) 43-203.

PRODAM 6 čebeljih družin na AŽ satju, inf. (061) 815-561.

PRODAM družine na 5, 7, 9 in 10 satih in so na razpolago čez vse leto. Matice so iz mojega lastnega vzrejališča in so označene. Janez Švigelj, Kamnik pod Krimom 27, 61352 Preseerje, tel. (061) 631-394.

IZDELUJEM panje AŽ od 12, 10, 9, 7, 5 zaklade, smukalce za cvetni prah, Mizarstvo Dobnikar, inf. (064) 43-007.

ČEBELARSTVO SARAŽIN – čebelarje obveščamo, da imamo spremenjeno telefonsko – kličite (061) 159-08-94.

PRODAM vozen kamion TAM 5000 brez nadgradnje, inf. (061) 159-08-94 po 20. uri.

EVODIJE 4-letne prodam, inf. 372-174.

PRODAM čebelje družine 5 in 7 S ter 10 S s panji, inf. (061) 733-185 od 20.30 do 21. ure.

PRODAM več čebeljih družin na AŽ satju, Marjan Peršič (065) 66-047.

PRODAM čebelje družine na 5 AŽ satih, inf. (065) 31-061 Čok.

IZDELUJEM kvalitetne AŽ panje, 5, 7, 9 in 10 S. Na zalogi imam 9 in 10 S, inf. (061) 864-121.

70 SATOV za medišče AŽ prodam za 70 DEM, inf. (061) 345-225 od 7. do 9. ure.

PRODAM prevozni čebelnjak TAM 125T12 za prevoz 60 ali 78 čebeljih družin, registriran do konca aprila, 60 osmukalnikov za panj, inf. (069) 61-511.

PRODAM TAM 5000 za 66 AŽ panjev, registriran do 8. 5. 1994, inf. (061) 752-863.

PREVOZNI čebelnjak TAM 5000 z 48 praznimi AŽ panji prodam po zelo ugodni ceni, inf. (062) 31-046.

TAM 6500 za prevoz 78 AŽ panjev prodam, inf. (068) 73-486.

PRODAM 18 AŽ panjev za 70.000 SIT ali posamično 4.200 SIT za panj, inf. (0609) 610-675.

VEČ čebeljih družin na 6 in 10 AŽ S prodam, inf. (061) 771-527 zvečer.

ZARADI boleznih prodam 3 č. družine na AŽ satju, inf. Ivan Čretnik, Bočna 71, 63341 Šmartno ob Dreti.

PRODAM prevozni čebelnjak kontejner z 42 AŽ panji, inf. Tibor Morvai, Sežana, (067) 73-518.

PRODAM več močnih čebeljih družin na AŽ satju, inf. (061) 375-408.

UGODNO prodam kontejner za 42 AŽ panjev za TAM 2001, primeren tudi za čebelnjak, inf. (069) 43-152.

PRODAM noto točilo, tri nove LR panje, zažičevalec, 100 LR satnic, pitalnik – samo 35.000 SIT, inf. (064) 721-452.

PRODAM stabilen čebelnjak s 30 naseljenimi AŽ 10 S panji z vgrajenimi osmukalci, stari 6 let ter celotni inventar, elektromotorno točilo, električni topilnik, stiskalnico za satnice itd. Janez Poštrak, Mojstrova 6 (Hruševac), 63230 Šentjur.

UGODNO prodam TAM 2001 s kontejnerjem za 43 AŽ panjev. Telefon (061) 722-563.

OBVESTILO

SAMOIZOBRAŽEVALNI KLUB MARIBOR prireja 14. aprila ob 18. uri na Srednji kmetijski šoli Maribor, Vrbanska cesta razpravo o vzreji matic za domačo uporabo.

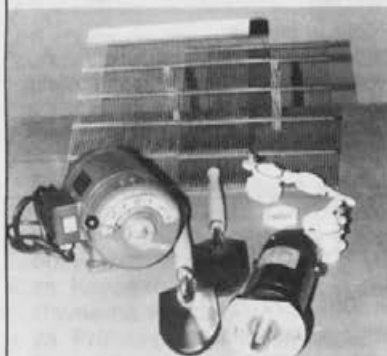
IZDELAVA PLASTIČNE EMBALAŽE

Izdelujemo vedra iz polietilena prostornine od 1 do 21 litra v različnih barvah. Vsa imajo pokrove in ročaje. Se dobro zapirajo, zato so primerna za hrambo živil, za kar imamo ustrezen atest.

Se priporočamo!

BIOR, Velika Pristava 7, 66257 Pivka
tel.: (067) 55-583, 55-535

IZDELOVANJE ČEBELARSKE OPREME

JOŽE RIHAR, GABRJE 42
61356 Dobrava, tel. (061) 641-106

Čebelarji! Sezona je pred vrati
priskrbite si sodobno čebelarsko opremo.

Ponujamo vam čebelarsko opremo, izdelano na podlagi lastnega znanja in izkušenj. **Nudimo vam: – OSEM-SATNO KASETNO TOČILO**

Točilo ima električni motorni pogon in dve možnosti za priključek na izvor napetosti 12 V (**avtomobilski akumulator**) ali neposreden priključek na omrežje 220 V.

Po naročilu pa izdelamo tudi vse vrste točil po vaši želji.

– **MATIČNE ŽIČNE REŠETKE**

vseh velikosti za AŽ, LR in druge vrste panjev.

– **PLASTIČNE ODTOČNE PIPE**

s preprosto montažo za vse vrste posod in točil za med.

– **ČEBELARSKE LOPATICE**

iz nerjaveče pločevine za mešanje medu, pogač ali drugih živil.

– **MELJEMO SLADKOR**

in vam izdelamo sladkorne pogače. Na zalogi imamo tudi že narejene pogače, ki vsebujejo – sladkor, kvas, nistatin, fumagilin.

ZAKAJ NAŠA OPREMA ?

Vso opremo izdelujemo iz trajnih, higienskih in iz nerjavečih materialov po evropskih predpisih. Zagotavljamo vam servis in rezervne dele. Kakovostna izdelava omogoča prijetno delo, zadovoljstvo in večjo ekonomičnost.

ČEBELARJI! PRIHAJA ČAS KRMLJENJA VAŠIH ČEBEL Z INVERTNIMI POGAČAMI

Če jim želite olajšati napore, predhodno razgradite gospodinjski sladkor s pomočjo encima INVERTAZA.

Pripravili smo invertne pogače – mešanico fruktoze (sadni sladkor) in glukoze (grozdni sladkor), ki vsebuje do 95 % suhe snovi.

TA MEŠANICA JE ENAKOVREDNA MEDU.

Cena visoko kvalitetne pogače je 150 SIT/kg. Po želji vmešamo željena zdravila z doplačilom. Pogače so pakirane v polivinil vrečkah po 1 kg in 2 kg.

Dostava pogač do 50 kg se vrši tudi po pošti nad 50 kg BREZPLAČNO PRIPELJEMO NA DOM. Pri skupnih naročilih nad 500 kg nudimo 5 % POPUST.

IZREŽI IN POŠLJI

Nepreklicno naročam kg pogač, po ceni 150 SIT/kg.

Pakirane želim imeti v vrečkah: 1 kg ali 2 kg (obkroži)

Ime in priimek:

Naslov in pošta:

Tel. fax:

Distribucija in prodaja:

CARDEM d.o.o.

Proizvodno, trgovsko in storitveno podjetje,

Na produ 38, 62398 Prevalje

Tel./fax: (0602) 31-338

Vzreja matic LADISLAV VOZELJ

Dragovšek 18, Šmartno pri Litiji, tel. (061) 272-756

Vsak dan od 19. do 21. ure sprejemam prednaročila za
izbrane in označene matice kranjske pasme.

Prevzem je možen osebno po dogovoru.

Matice lahko pošljem tudi po pošti in to najmanj pet kosov.

Se priporočam!

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

LOGAR

Čebelarji, nabavite si sodobno čebelarsko opremo pri proizvajalcu z dolgoletno tradicijo. Nudimo vam:

- vse vrste točil iz aluminijaste in nerjaveče pločevine z ročnim gonilom ali avtomatskim krmiljenjem
- stroje in pripomočke za odkrivanje satja v več izvedbah
- parne kuhalnike voščin
- posode za shranjevanje medu iz nerjaveče pločevine različnih dimenzij
- usipalnike in drugi čebelarski pribor

SE PRIPOROČAMO

ANTON LOGAR, Zupanova 1, 64208
Šenčur, tel.: (064) 41-663, 43-123

KJE LAHKO KUPITE STEKLENO EMBALAŽO IN NALEPKE ZA MED

Da bi vam olajšali nakup steklene embalaže, smo se dogovorili s čebelarji z različnih območij, da bodo prodajali kozarce za med:

- **za Pomurje:** Medobčinska zveza čebelarskih družin Murska Sobota, vsak torek od 15. do 17. ure, dogovorite se z g. Antonom Štefkom, tel. (069) 48-265;
 - **za Koroško:** vsak delavnik, dogovorite se z g. Alojzom Porijem, tel. (0602) 22-654, Ravne na Koroškem;
 - **za Primorsko in Notranjsko:** vsak torek med 15. in 19. uro, pokličite g. Dušana Tomažiča, tel. (065) 65-254, Vrhpolje/Vipava;
 - **za osrednjo Slovenijo:** vsak torek med 10. in 18. uro, pokličite g. Davida Ferleta, tel. (061) 487-876, Dobrunje;
 - **za Dolenjsko:** vsak torek in petek ves dan, pokličite g. Poldeta Kolenca, tel. (068) 28-181, Novo mesto;
 - **za Gorenjsko:** vsak dan razen nedelje od 15. ure dalje pokličite g. Braneta Kozinca, tel. (064) 733-203, Lesce.
 - **za Celjsko:** vsak dan zjutraj ali zvečer, pokličite g. Petra Močnika, tel. (063) 742-434, Šibenik/Šentjur
- za Podravje:** vsako sredo in petek ves dan, pokličite g. Karla Štuklja, tel.: (062) 814-102, Slovenska Bistrica.

Na zalogi imajo kilogramske kozarce z navojem in kovinske pokrove po 40,00 tolarjev za komplet. Embalaže ne pošiljajo po pošti!

Zveza ima na zalogi tudi navadne in samolepne etikete za kozarce z medom. Naročite jih po telefonu (061) 210-992, pošljemo jih po povzetju.

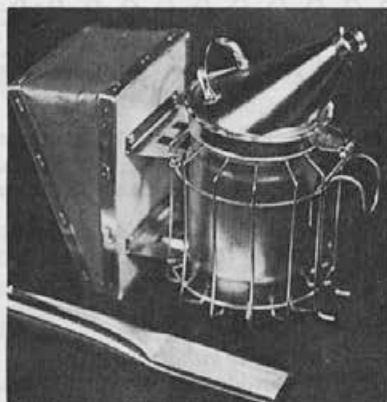
Cena nalepke je:

navadne		samolepne	
člani	nečlani	člani	nečlani
3,00 SIT	4,00 SIT	8,00 SIT	9,50 SIT

ZČDS

KOVINSKA GALANTERIJA RAKOVEC

GUNCELJSKA CESTA 28/a
61000 LJUBLJANA
Tel.: (061) 51-076

NA ZALOGI IMAMO:

TOČILA ZA MED – AŽ + LR 3S Al.,

DB + LR 3S Al., AŽ + LR 4S Al., DB + LR 4S Al.

KOŠI ZA TOČILA – AŽ + LR, DB + LR

Odtočne šture, gonila, stojala za odkrivanje satja, univerzalni kadilnik, zapahi krajši in daljši 2/2, LR sponke, zapah levi in desni, nosilec matične rešetke, sito dvojno in enojno, razstojišča AŽ za 7, 9, 10, 11, 12 satov, matične klešče, lovilec rojev AŽ- LR, ameriška razstojišča, univerzalne klešče za satnike, matične rešetke »Haneman«, žica za žičenje satnikov.

PRIPOROČAMO VAM NAKUP NAŠIH IZDELKOV PO KONKURENČNIH CENAH!

PREVOZNI ČEBELNJAK-PRIKOLICA

- 11 AŽ SATNI – PO VERTIKALI MED SEBOJ POVEZLJIVI ODDELKI
- KASETE ZA DODATNO POVEČANJE PROSTORUJINE
- POSEBEN PROSTOR IN PANJ ZA TEHTANJE
- MONTAŽNA MREŽA ZA PREGOZ BREZ ZAPIRANJA PANJEV
- POSEBNA PITALNA KORITA NA OKENCIH
- UREDITVE ZA PRIDOBIVANJE PROPOLISA ITD

ORIGINALNA KONSTRUKCIJA OMOGOČA NAJRAZLIČNEJŠE NAČINE ČEBELARJENJA!

- KLASIČNO-AŽ • PODOBNO ZAKLADNEMU • GRAJŠEVEMU • 3-ETAŽNEMU • DVOMATIČNEMU •

UGODNO PRODAM tel. 061-611-173

MIZARSTVO KRŽE – z dolgoletno tradicijo – VRHNIKA

Izdelujemo kakovostne AŽ panje po konkurenčnih cenah. Panji so iz kakovostnega smrekovega lesa in rogličeni (cinkani). Satniki so iz lipovega lesa in vrtani za žičenje. Desetsatne AŽ panje lahko dobite takoj, za ostale vrste panjev tipa AŽ pa sprejemamo naročila.

Franc Krže, Idrijska 3, 61360 Vrhnika, telefon (061) 751-317.

APIS M & D.D.O.O.
MARKO DEBEVEC
ČUŽA 7
61360 VRHNIKA
telefon: (061) 751-282
Odprto: od 9.–12. in 16.–18. ure

PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH

Vse čebelarje in čebelarska društva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti:

- urejeno imamo vso dokumentacijo in pogoje za izdelavo
- satnice izdelujemo na novih sodobnih strojih, velikost celic popolnoma ustreza naši kranjski čebeli
- vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 126 °C
- priporočamo vam, da se za nakup satnic dogovorite v okviru čebelarskih društev (ugodnejša cena), po dogovoru pa pridemo po vosek tudi sami
- iz enega kilograma voska izdelamo po dogovoru od enajst do dvanajst AŽ satnic
- cene za predelavo voska v satnice so zelo ugodne
- občasno odkupimo pretopljen vosek
- nudimo satnike vrtane 6x, limane, zbite
- po ugodni ceni vam nudimo kvalitetno žico

ODPRTO IMAMO VSAK DELOVNIK OD 9.–12. in od 16.–18. URE, OB SOBOTAH PA OD 9.–12. URE.

PRIZNANO VZREJALIŠČE MATIC APIS M & D.D.O.O. VRHNIKA

sprejema prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme. Konec maja in junija so na voljo čebelje družine na petih in sedmih satih.

IZDELAVA SATNIC – RUDI ANŽEL, Griže 44, Griže (Žalec)

IZDELAVA satnic – Tradicionalna izdelava hladno valjanih satnic vseh dimenzij v skladu s predpisi. Po predhodnem dogovoru je možna tudi kuha voščin za istočasno zamenjavo voska za satnice. Telefon (063) 713-620.

* * *

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko Koroško in Primorsko« leta 1898.

Izdaja ga Zveza čebelarskih društev Slovenije, Cankarjeva 3/II, 61000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992, fax: 126 13 35.

Časopis izhaja v Ljubljani vsakega 1. v mesecu in je oštevilčen z zaporedno številko meseca. Časopisni (izdajateljski) svet sestavljajo: inž. Marjan Skok, Stanislav Hajdinjak, prof. Pavle Zaletel, dr. Janez Poklukar, dipl. oec. Aleš Mižigoj.

Uredniški odbor sestavljajo: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, mag. Franc Javornik, dr. Janez Poklukar, dr. vet. Mira Jenko, inž. Marjan Debelak in prof. Pavle Zaletel.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič

Lektorica: prof. Nuša Radinja

Letna naročnina za nečlane znaša za leto 1994 2.500,00 SIT. Posamezna številka pa stane 250,00 SIT.

Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 2.150,00 SIT.

Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu, vsako nadaljnjo besedo pa plačajo po veljavnem ceniku za splošne oglase.

Cene reklamnih oglasov: cela barvna stran na ovitku 25.000,00 SIT, v sredini 15.000,00 SIT, pol strani 7.000,00 SIT, četrt strani 4.000 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 odstotkov, za 6- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za celoletno objavo 30 odstotkov. Cena splošnih oglasov je 40,00 SIT za besedo, enaka cena velja tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka tolarskega žiro računa pri SDK v Ljubljani je: 50101-678-48636.

Po mnenju Ministrstva za informiranje Republike Slovenije (23/39-92) šteje mesečnik Slovenski čebelar med proizvode informativnega značaja, iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 %.

Tisk: KURIR p.o. Ljubljana, Parmova 39.

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

SLOVENSKA ZADRUŽNA KMETIJSKA BANKA, d.d. LJUBLJANA

V Slovenski zadružni kmetijski banki d.d. nadaljujemo tradicijo nekdanjih zadružnih hranilnic in posojilnic ter navezanost na slovensko zemljo.

Našim varčevalcem ter podjetjem in obrtnikom iz vseh gospodarskih panog nudimo varno in dobro gospodarjenje s sredstvi ter celovito ponudbo bančnih storitev.

Z Vašega tekočega računa pri naši banki lahko kadarkoli (24 ur dnevno) dvignete gotovino prek mreže bančnih avtomatov »P« – Plasis.

Na podlagi tekočega računa pri naši banki lahko pridobite plačilno kartico MAGNA.

Naši varčevalci imajo tudi možnost pridobitve EUROCARD plačilne kartice, s katero lahko poslužete doma in v tujini.

Z devizno hranilno knjižico naše banke so Vam vaša devizna sredstva dosegljiva tudi v Avstriji in Italiji.

SLOVENSKA ZADRUŽNA KMETIJSKA BANKA d.d.

Ljubljana, Miklošičeva 4, tel.: 061/1 253 251
PE Maribor, Gregorčičeva 17, tel.: 062/225 645
Ekspozitura Ptuj, Slomškova 14, tel.: 062/772 526
PE Murska Sobota, Kocljeva 16, tel.: 069/31 630

TRDNO IN VARNO NA SLOVENSKI ZEMLJI
PRAVA BANKA ZA DOBRE GOSPODARJE
